

T B M M

Tutanak Müdürlüğü

Tarih :

Grup :

Giriş:

Sayfa : 1

2012 YILI MERKEZİ YÖNETİM BÜTÇE KANUNU TASARISI İLE 2010 YILI MERKEZİ YÖNETİM KESİN HESAP KANUNU TASARISI PLAN VE BÜTÇE KOMİSYONU GÖRÜŞME TUTANAKLARI

BAŞKAN: Lütfi ELVAN (Karaman)
BAŞKAN VEKİLİ: Süreyya Sadi BİLGİÇ (Isparta)
SÖZCÜ : Ahmet ÖKSÜZKAYA (Kayseri)
KÂTİP : Vedat DEMİRÖZ (Bitlis)

-----O-----

26.10.2011

İ Ç İ N D E K İ L E R

- Maliye Bakanının Bütçe ve Kesin Hesap Kanunu Tasarılarını Komisyona Sunuşu

S Ö Z A L A N L A R

BİRİNCİ OTURUM.....	2
FERİT MEVLÜT ASLANOĞLU (İstanbul)	2
MEHMET GÜNAL (Antalya)	2
MUSA ÇAM (İzmir)	3
MALİYE BAKANI MEHMET ŞİMŞEK (Batman)	3
Kapanma Saati: 12.03	16

T B M M

Tutanak Müdürlüğü

Tarih :

Grup :

Giriş:

Sayfa : 2

26 Ekim 2011 Çarşamba

BİRİNCİ OTURUM

Açılma Saati: 10.15

BAŞKAN : Lütfi ELVAN (Karaman)

BAŞKAN VEKİLİ : Süreyya Sadi BİLGİÇ (Isparta)

SÖZCÜ : Ahmet ÖKSÜZKAYA (Kayseri)

KÂTİP : Vedat DEMİRÖZ (Bitlis)

-----0-----

BAŞKAN – Komisyonumuzun değerli üyeleri, kamu kurum ve kuruluşlarımızın değerli bürokratları, basınımızın ve televizyonlarımızın değerli temsilcileri; Başkanlık Divanı adına hepinizi saygıyla selamlıyorum.

İkinci Yasama Yılı'nın 2'nci Birleşimini açıyorum.

Bugün gündemimizde Maliye Bakanlığımızın 2012 yılı merkezi yönetim bütçe ve 2010 yılı kesin hesap kanunu tasarılarının Komisyonumuza sunuşu bulunmaktadır.

Değerli üyeler, Sayın Bakanlar söz vermeden önce 2012 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Tasarısı ile 2010 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Tasarısı'nın Komisyonumuzdaki müzakerelerine ilişkin olarak birkaç hususu oylarınıza sunacağım.

Bu hususları ilgili arkadaşşıma okutuyorum:

“2012 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Tasarısı ile

2010 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Tasarılarının Plan ve Bütçe Komisyonundaki Müzakerelerine İlişkin Olarak;

1. - Müzakere programında meydana gelebilecek yer değişiklikleri konusunda Başkanlığa yetki verilmesi,
2. - Komisyonunda konuşma sürelerinin:
 - Bütçenin tümü üzerindeki görüşmelerde;
 - Komisyon üyeleri için 20 Dakika
 - Diğer Milletvekilleri için 5 Dakika
 - Bakanlık ve Kurum bütçeleri üzerindeki görüşmelerde ise;
 - Komisyon üyeleri için 10 Dakika
 - Diğer Milletvekilleri için 5 Dakika
 - ile sınırlandırılması,
3. - Sayın Bakanların bütçe sunuş konuşmalarının 30 dakika ile sınırlandırılması,
4. - Söz ve soru sırasında Komisyon üyelerine öncelik verilmesi,
5. - Komisyon üyesi olmayan Milletvekillerinin söz kaydının müzakerelerin başlamasını takiben iki saat içinde, bizzat Başkanlığa başvurması suretiyle yapılması konusunda Başkanlığın yetkili kılınması,
6. - Soru sorma süresinin Komisyon üyeleri için 10 dakika, diğer Milletvekilleri için 5 dakika olmak üzere 15 dakika ile sınırlandırılması,
7. - İçtüzüğün 33 üncü maddesine göre tam tutanak tutulması,
8. - Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Tasarısı görüşmeleri sırasında bağlı cetvellerde veya Hazine yardımlarında meydana gelebilecek değişiklik ve teknik düzeltmelerle ilgili Başkanlığa yetki verilmesi,
9. - Gerekli hallerde ivediliği olan Tasarı ve Tekliflerin de Komisyon gündemine alınıp, müzakere edilebilmesi, hususlarını oylarınıza sunuyorum.”

FERİT MEVLÜT ASLANOĞLU (İstanbul) – Sayın Başkanım...

BAŞKAN – Buyurun Sayın Aslanoğlu.

FERİT MEVLÜT ASLANOĞLU (İstanbul) – On dakika, yirmi dakika, beş dakika... Dilerlerse onu da koyalım, Komisyon içindeki arkadaşlarıma birbirine söz hakkını -kendi süresine bağlı kalmak suretiyle- devretme olanağı sağlayalım. Ben beş dakika konuşurum ama bir başka arkadaşşıma diğer geri kalan beş dakikamı devredebileyim veya Komisyon dışındaki bir arkadaşşıma beş dakikamı devretme olanağını da getirirsek mutlu olurum.

BAŞKAN – Memnuniyetle, bunu yapalım.

FERİT MEVLÜT ASLANOĞLU (İstanbul) – Teşekkür ederim.

ERKAN AKÇAY (Manisa) – “Yapalım” değil de Sayın Başkan, Komisyonun onayına sunalım.

BAŞKAN – Buna göre düzeltmeyi yapacağız ve bu şekilde, yani kabul edilen Sayın Aslanoğlu'nun önerisi doğrultusunda oylarınıza sunacağım.

Sayın Günal.

MEHMET GÜNAL (Antalya) – Sayın Başkanım, bu “gerekli görüldüğü hâllerde” diye bir şeyi en sonuna koymuşsunuz. Şimdi, bütçe görüşülürken ben usulle ilgili söyleyecektim, bir cümle hemen söylemiş olayım.

Yani, bizim burada muhalefet olarak -size şahsen de bildirmiştim- 4 tane üyemiz var. O bütçe görüşülürken başka bir şeyin buranın gündemine alınması, sonra da Genel Kurulda konuşulması, Plan ve Bütçe Komisyonunun ilgilendiren konularda maalesef sıkıntı doğuruyor ve bizim bir kısmımız burada, bir kısmımız orada... Belki iktidar olarak sizin sorunuz yoktur, 25 üyeniz var, Bakanlar, bürokratlar... Ama, acil olan hâlde, yani depremle ilgili bir şey varsa zaten onu burada yapalım, ne bileyim, bir afetle ilgili bir şey varsa yapalım ama normal bir kanun teklifi ya da tasarısı bence bir ay beklesin. Yani Türkiye'nin acil bir şeyi varsa onu zaten tartışmaya da gerek yok, sizin doğrudan gündemi belirleme yetkiniz var. Bu konuda biraz dikkatli olunmasını istirham ediyoruz.

T B M M

Tutanak Müdürlüğü

Tarih :

Grup :

Giriş:

Sayfa : 3

Bir de yine baştan söyleyelim, burası sabahleyin kitaplarla doldu Sayın Başkanım, bunları yine bize önceden bir gönderebilirse arkadaşlar... En baştan söylemiş olalım, kayıtlara girmiş olsun.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Evet, Sayın Günal, sizin de bildiğiniz gibi istişare hâlindeyiz sizlerle ve bu şekilde yürüteceğiz. Bundan sonraki süreçte de bu şekilde yürüteceğiz.

Komisyonumuzun değerli üyeleri, Sayın Günal'ın bir önerisi var. Eğer üyelerimiz uygun görürse biz bu kitapçıkları birkaç gün öncesinden odanıza gönderebiliriz. Tamamıyla tercih size kalmış. Yani, ister odanıza gönderelim...

MEHMET GÜNAL (Antalya) – Yalnız birkaç gün öncesinden olursa... Şimdi, bir gün önce odamıza gelirse bir de taşımayla uğraşacağız.

ERKAN AKÇAY (Manisa) – En az üç gün önce gelmesi lazım Sayın Başkan.

BAŞKAN – Bunu isterseniz daha sonra tartışalım.

Sayın Çam, buyurun.

MUSA ÇAM (İzmir) – Sayın Başkan, Sayın Bakan, değerli milletvekilleri, basınımızın ve bürokrasimizin değerli temsilcileri; hepinizi saygıyla selamlıyorum ve bu dönemin hepimize, ulusumuza hayırlı olmasını temenni ediyorum.

Geçtiğimiz günlerde Hakkâri Çukurca'da şehit olan askerlerimize Tanrı'dan rahmet diliyorum, yaralılara da şifa diliyorum.

Yine, Van Erciş'te depremde yaşamını yitiren kardeşlerimize, arkadaşlarımıza rahmet diliyor, yaralılara da şifa diliyorum.

Sayın Başkan, 5018 sayılı Yasa'nın 16'ncı maddesi Orta Vadeli Program (OVP)'nin mayıs ayı sonuna kadar çıkarılması gerekiyor bize dağıtılan genel çizelgede. Yine, Orta Vadeli Mali Plan'ın ise 15 Hazirana kadar yayınlanması gerekiyordu fakat bu da ekim ayında... Bütçe Çağrısı eki olan Bütçe Hazırlama Rehberi'nin ise haziran sonuna kadar yayınlanması gerekmektedir, ama ne yazık ki geçmiş dönemlerde olduğu gibi bu dönemde de Hükûmet yasanın bu açık hükmüne uymadan bu bütçeyi hazırlamıştır. Bütçe Çağrısı ve Bütçe Hazırlama Rehberi 10 Ekimde yayınlanmış, bütçe 17 Ekimde Meclise sunulmuştur.

Şimdi, geçtiğimiz yıllarda “kriz var” dediniz, kriz nedeniyle gecikti. 2010 yılında da “krizin devamı” dediniz, aynı şekilde devam etti ama bu yıl yüzde 50'ye yakın oy aldınız, “Türkiye dünyanın en büyük on altı ekonomisinden biri.” dediniz ve yine bütçe, uygulanan yasa hükmüne aykırı bir şekilde, yine gecikmeli bir şekilde önümüze getirildi.

Sayın Bakan uluslararası alanda görev yapmış arkadaşlarımızdan bir tanesi. Görev yaptığı Deutsche Menkul Kıymetlerde veyahut da görev yaptığı UBS bankasında veyahut da Merrill Lynch görev yaptığı dönemlerde böyle bir kanun tasarısını eğer bu kadar gecikmeli bir şekilde getirmiş olsaydı, büyük bir ihtimal oradaki iş akdini feshederlerdi.

Şimdi, konuşma sırasıyla ilgili de birkaç şey söylemek istiyorum Sayın Başkan. Şimdi, 25 kişilik bir grubunuz var. Yapacak bir şey yok orada, halkımız size böyle bir imkânı tanıdı. Şimdi, getirilen sınırlamalarla ilgili... Yani demokrasi sadece çoğunluk rejiminin adı değildir, azınlıkta bulunan insanların hak ve hukukunun korunduğu ve kollandığı bir rejimin adıdır. 25 kişiyi 10'la çarptığınızda 250 dakika yapar. Burada 2 kişiyle temsil edilen gruplar var, onlara baktığınızda da 2 çarpı 10; 20 dakika yapar. Burada bir adaletsizlik ve hukuksuzluk vardır, burada özellikle Plan ve Bütçe Komisyonunda görev yapan Komisyon üyesi arkadaşlarımızın da yirmi ve on dakika gibi sınırlamalarla devam etmesini öneriyorum.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Çok teşekkür ediyorum.

Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Sayın Bakanım, size söz vermeden önce Komisyon üyesi arkadaşlarımızın bir talebi var. Üye arkadaşlarımızın birçoğunun yeni olması nedeniyle, bürokrat arkadaşlar ayağa kalkıp kendilerini bir tanıtsınlar.

(Bürokratlar kendilerini tanıttı)

BAŞKAN – Çok teşekkür ediyoruz.

Şimdi, sunuşunu yapmak üzere Sayın Bakana söz veriyorum.

Buyurun Sayın Bakan.

MALİYE BAKANI MEHMET ŞİMŞEK (Batman) – Sayın Başkan, Plan ve Bütçe Komisyonunun saygıdeğer üyeleri, değerli basın mensupları; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Öncelikle Van'daki depremde hayatını kaybeden vatandaşlarımıza Allah'tan rahmet, yakınlarına sabır, yaralı vatandaşlarımıza ise acil şifalar diliyorum.

17 Ekim 2011 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisine sunulan 2012 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Tasarısı ile 2010 yılı Kesin Hesap Kanunu Tasarısı'nın görüşmelerine bugün başlıyoruz.

Ülkemizin imkân, ihtiyaç ve orta vadeli hedeflerini esas alarak hazırladığımız ve huzurlarınıza getirdiğimiz 2012 yılı bütçesi, AK PARTİ hükûmetlerinin onuncu bütçesidir.

Büyük bir titizlikle hazırladığımız bu bütçe, önceki bütçelerimizde olduğu gibi, ekonomik ve finansal istikrarı önceliklendiren, mali disiplini güçlendiren, reel ekonomiyi destekleyen, ekonomik ve sosyal kalkınmaya odaklanan, toplumsal refahı gözetken, ülkemizin ihtiyaç duyduğu yatırımlara yeterli kaynak ayıran bir bütçedir. 2012 bütçesini Orta Vadeli Program'da öngörülen gerçekçi mikroekonomik varsayımları baz alarak hazırladık.

Sayın Başkan, 2012 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Tasarısı ile 2010 Yılı Kesin Hesap Kanunu Tasarısı, Komisyonunuzun yapacağı yoğun ve özverili çalışmalarla değerlendirilecek ve yapıcı katkılarınız sayesinde en iyi şeklini alarak Genel Kurula sunulacaktır. Yapacağınız yoğun çalışmalar ve katkılarınız için Sayın Başkan size ve Komisyonun değerli üyelerine şimdiden teşekkür ediyorum.

T B M M

Tutanak Müdürlüğü

Tarih :

Grup :

Giriş:

Sayfa : 4

Bugünkü sunumuma dünya ve Türkiye ekonomisinin görünümü ile ilgili bir değerlendirme yaparak başlamak istiyorum. Daha sonra 2010 yılı merkezi yönetim kesin hesabı ve 2012 yılı merkezi yönetim bütçesi konusunda sizlere bilgi sunacağım.

Sayın Başkan, değerli üyeler; küresel kriz sonrasında alınan olağanüstü tedbirler sonucunda toparlanma sürecine giren dünya ekonomisi, son aylarda artan risklerle karşı karşıya kalmıştır. Bu riskler üç ana kaynaktan beslenmektedir: Avro bölgesindeki kamu borç krizi, bankacılık sisteminin zayıf yapısı ve gelişmiş ülkelerdeki istihdam yaratamamasıdır. 2011 yılının ikinci çeyreğinden itibaren küresel piyasalarda kamu borç krizinin bankalara sirayet etme riski veya ihtimali. Başta ABD olmak üzere gelişmiş ülkelerde büyümenin zayıf kalması ve yeterince avro bölgesi kaynaklı, aşağı yönlü riskler belirginleşmeye başlamıştır. Portekiz, İrlanda ve Yunanistan gibi Avrupa Birliği'nin çevre ülkelerinde başlayan kamu borçlarının sürdürülebilirliğine ilişkin endişeler daha sonra İspanya ve dünyanın 3'üncü en borçlu ülkesi olan İtalya'yı da etkisi altına almıştır. 2010 yılının başında belirginleşen bu krizin çözümüne yönelik şimdiye kadar piyasaları ikna edici bir siyasi irade ortaya konulamamıştır.

Küresel krizle birlikte bilançoları bozulan bankacılık sektörü, henüz krizin yaralarını saramadan avro bölgesindeki kamu borç krizinin beraberinde getirdiği daha büyük risklerle karşı karşıya kalmıştır. Başka bir deyişle, portföyünde kamu borç sorunu yaşayan ülkelerin tahvillerini tutan bankalarda bu tahvillerin piyasa değerinin düşmesi nedeniyle ciddi sermaye ihtiyacı ortaya çıkmıştır. Bazı tahminlere göre bu sermaye ihtiyacı 130-140 milyar dolar, bazılarına göre 280 milyar dolar civarındadır.

Dünya ekonomisinin en önemli büyüme motorlarından biri olan Amerika Birleşik Devletleri'nde kriz sonrası büyümenin güçlü olmaması ve yeterli düzeyde istihdam yaratamaması küresel ekonomiye ilişkin beklentileri de olumsuz etkilemektedir. Ayrıca, yüksek bütçe açıkları ve artan kamu borç stoku sorunu karşısında gelişmiş ülkeler, kredibilitesi yüksek bir orta vadeli mali konsolidasyon programını henüz hayata geçirememişlerdir. Bu durum piyasalarda tüketici ve yatırımcı güvenini zedelemiş ve küresel büyüme beklentilerini olumsuz yönde etkilemiştir. Nitekim IMF, eylül ayı sonunda yayınladığı Dünya Ekonomik Görünüm Raporu'nda 2011 ve 2012 küresel büyüme tahminlerini aşağıya doğru revize etmiştir. Buna göre, 2010 yılında yüzde 5,1 büyüyen dünya ekonomisinin 2011 ve 2012 yıllarında yavaşlayarak yüzde 4 civarında büyüyeceği tahmin edilmektedir. Her ne kadar yüzde 4 makul bir büyüme oranı gibi görünse de Çin ve Hindistan hariç tutulduğunda büyüme oranı dünya için yüzde 2,7'ye düşmektedir. Tüm gelişmekte olan ülkeleri hariç tuttuğumuzda bu oran yüzde 1,6 civarındadır. Diğer bir deyişle, dünyadaki yüzde 4'lük büyümenin yarısından fazlası gelişmekte olan ülkelere kaynaklanmaktadır.

Türkiye'nin de aralarında bulunduğu gelişmekte olan birçok ülkede büyüme bir miktar hız kaybetse de hâlâ güçlü konumdadır. Gelişmekte olan ülkelerin 2011 yılında yüzde 6,4, 2012 yılında ise yüzde 6,1 büyüyeceği tahmin edilmektedir. Yine, Çin ve Hindistan hariç tutulduğunda bu rakamlar sırasıyla yüzde 4,6 ve 4,2'ye düşmektedir.

Türkiye ekonomisi, 2010 yılında yüzde 9, 2011 yılının ilk yarısında ise yüzde 10,2'lik büyüme oranı ile küresel büyüme liginde en üst sıralarda yerini almıştır. Türkiye ekonomisi, haziran sonu itibarıyla sabit fiyatlarla kriz öncesi seviyesini yüzde 9 oranında aşmışken, birçok ülke henüz kriz öncesi gayrisafi yurt içi hasıla rakamlarını yakalayamamıştır. Yansıda da zaten görülmektedir.

2010 yılının tamamında ve 2011 yılının ilk yarısındaki güçlü ve hızlı büyümenin en önemli kaynakları özel tüketim ve sabit sermaye yatırımları olmuştur. Özellikle özel sektör yatırımlarında görülen hızlı artış ekonominin ileriye yönelik üretim kapasitesinin de arttığına işaret etmektedir.

Türkiye ekonomisinin bu yıl yüzde 7,5 gelecek yıl ise dünya ekonomisindeki belirsizlikler ve en büyük pazarımız olan Avrupa Birliği'ndeki sıkıntılar nedeniyle yüzde 4 civarında büyüyeceği öngörülmektedir. Küresel kriz döneminde ve sonrasında ülkemizde tüm politika araçları orta vadeli bir perspektifle, zamanında ve kararlı bir biçimde kullanılmıştır. Türkiye, krizle mücadelede dünyaya bir anlamda örnek olmuştur. Bu nedenle, Türkiye ekonomisinin güçlü performansı bir tesadüf değildir. Çin ve Hindistan'ı hariç tuttuğumuzda gerek büyümede gerekse istihdam yaratmada dünyanın gelişmiş ve gelişmekte olan ülkelerine göre büyük bir başarı söz konusudur.

Sayın Başkan, değerli üyeler; küresel krizin en yıkıcı etkilerinden birisi de istihdam üzerinde görülmüştür. 2010 yılında dünyadaki işsiz sayısı 2007 yılına göre 27,7 milyon kişi artarak 205 milyon kişiye ulaşmıştır. Birçok ülkede krizle birlikte katlanan işsizlik oranları hâlen kriz öncesi seviyeye düşürülemedi. Kriz öncesi dönemde avro bölgesinde ve Amerika Birleşik Devletleri'nde işsizlik oranları yüzde 7,6 ve 4,6 iken, 2010'da sırasıyla yüzde 10,1 ve 9,6'ya yükselmiştir. Ancak ekonomideki toparlanmaya rağmen son verilere göre avro bölgesinde ve Amerika Birleşik Devletleri'nde işsizlik oranları kriz öncesi seviyenin hâlâ üstünde; sırasıyla yüzde 9,7 ve 9,1 düzeyindedir. Bu rakamlar Amerika Birleşik Devletleri için son yirmi yedi, avro bölgesi için son on iki yılın en yüksek işsizlik oranlarını ifade etmektedir. Türkiye'de ise işsizlik oranı kriz öncesi seviyelerin altına gerilemiştir. Aralık 2007'de yüzde 10,9 olan manşet işsizlik oranı 2011 Temmuz itibarıyla yüzde 9,1'e düşmüştür. Mevsimsel etkilerden arındırılmış işsizlik oranı ise yüzde 10,1'e gerilemiştir. Bu rakamlarla Türkiye, işsizlik oranını kriz öncesi dönemin altına indiren nadir ülkelerden biri olmuştur. Ayrıca eklemek gerekir ki bu başarı, iş gücüne katılım oranının hızla arttığı bir konjonktürde gerçekleşmiştir. İş gücüne katılım oranı Temmuz 2011 döneminde 2007 yılına göre 5 puanlık bir artış kaydederek yüzde 51,2 seviyesine ulaşmıştır.

Bu dönemde ekonomimizde dikkat çeken bir başka husus, büyümenin yüksek oranda istihdam yaratmasıdır. Türkiye 2007 yılından bu yana 4,2 milyon istihdam yaratarak, büyük bir başarı elde etmiştir. Aynı dönemde, Avrupa Birliği'nin yirmi yedi üye ülkesinde net 1,6 milyon istihdam kaybı yaşanmıştır.

Sayın Başkan, değerli üyeler; dünya ekonomisinde bugünkü sorunların kaynağı, küresel krizle birlikte ortaya çıkan özel sektör bilanço problemlerinin zamanla kamu borç sorununa dönüşmesidir. Bugün yüksek kamu borçları ve buna bağlı olarak finans sektöründe artan kırılganlıklar sonucunda, ülkelerin 2008'e kıyasla maliye politikasında manevra ve müdahale alanı oldukça daralmıştır. Birçok ülkenin uzun dönem büyüme potansiyeli zayıflamıştır. 2011 öncesi dönemde

T B M M

Tutanak Müdürlüğü

Tarih :

Grup :

Giriş:

Sayfa : 5

gelişmiş ülkelerde ortalama yüzde 1,1 olan genel devlet açığının gayrisafi yurt içi hasılaya oranı, 2009 ve 2010 yıllarında sırasıyla yüzde 8,7 ve yüzde 7,5'e çıkmıştır. 2011 ve 2012 yıllarında ise bu oranın yüzde 6,5 ve 5,2 olacağı tahmin edilmektedir. Avro bölgesinde ise kriz öncesi dönemde yüzde 0,7 olan bu oran 2009 ve 2010 yıllarında yüzde 6,3 ve yüzde 6'ya yükselmiştir. Alınan önlemlerin etkisiyle avro bölgesinde bütçe açığının gayrisafi yurt içi hasılaya oranının 2011 ve 2012 yıllarında yüzde 4,1 ve 3,1'e düşeceği tahmin edilmektedir.

Alınan birçok tedbire rağmen bazı ülkelerde bütçe açığının yukarıda ifade ettiğimiz ortalamaların çok üstünde kalacağı da tahmin edilmektedir. Örneğin, 2012 yılında bütçe açığının gayrisafi yurt içi hasılaya oranı Japonya'da yüzde 9,1, İrlanda'da yüzde 8,6, Amerika Birleşik Devletleri'nde yüzde 7,9, İngiltere'de yüzde 7, Yunanistan'da yüzde 6,9, İspanya'da ise yüzde 5,2 olarak öngörülmektedir. Gelişmekte olan ülkeler ise kriz öncesi dönemde gayrisafi yurt içi hasılaya oran olarak yüzde 1,2 olan genel devlet bütçe fazlası verirken, krizde bu ülkelerin bütçe fazlası bütçe açığına dönüşmüş ve açığın gayrisafi yurt içi hasıla içindeki payı 2009 ve 2010 yıllarında sırasıyla yüzde 4,1 ve yüzde 2,9 olarak gerçekleşmiştir. 2011, 2012 yıllarında ise gelişmekte olan ülkelere bu oranın yüzde 1,9 ve 1,7'ye gerilemesi beklenmektedir. Ülkemizde ise krizden önce binde 2 olan genel devlet açığının gayrisafi yurt içi hasılaya oranı küresel krizin etkisiyle 2009 yılında yüzde 5,5'e yükselmiş, Hükümetimizin aldığı tedbirler sayesinde 2010 yılında yüzde 2,9'a düşürülmüştür. Bu oranın 2011 yılında yüzde 1; 2012 yılında ise binde 8 olarak gerçekleşeceğini tahmin ediyoruz. Şayet küresel krize 1990'lı yıllar ve 2000'li yılların başındaki gibi yüksek bütçe açıkları ile yakalansaydık, küresel krize karşı hareket alanımız olmayacaktı ve kriz ülkemizde belki de daha yıkıcı bir etki gösterecekti.

Plan ve Bütçe Komisyonunda geçen sene de ifade ettiğim gibi, ülkemiz ilk defa bir krizi kendi imkânlarıyla ve programı ile aşmıştır. Son altmış yılın en büyük küresel krizinin yaşandığı bu dönemde bir IMF programı veya mali kural olmadan da mali disiplinin sürdürülebileceğini gösterdik. Artan bütçe açıkları, ülkelerin tabii ki kamu borç stoklarını şişirmiştir. Bu dönemde gelişmiş ülkelerin kamu borç stoklarının gayrisafi yurt içi hasılaya oranı kriz öncesine göre ortalama 30 puan artmıştır. Bugün ciddi bir borç krizi ile karşı karşıya olan avro bölgesinde ortalama kamu borç stokunun gayrisafi yurt içi hasılaya oranı 2007 yılında yüzde 66,4 iken bu oranın 2011 sene sonu itibarıyla yüzde 90 seviyesine ulaşacağı tahmin edilmektedir. Benzer şekilde bu oran Amerika Birleşik Devletleri için yüzde 62,3'ten yüzde 100'e yükselmiştir. Yapılan akademik çalışmalar, yüzde 90 seviyesindeki bir kamu borç stokunun uzun vadeli büyüme oranları üzerinde çok ciddi olumsuz etki yarattığını ortaya koymuştur. Birçok ülkede borç stokunun gayrisafi yurt içi hasılaya oranı bu seviyenin zaten çok üzerindedir. 2012 yılı sonunda borç stokunun gayrisafi yurt içi hasılaya oranının, Japonya'da yüzde 238, Yunanistan'da yüzde 189, İtalya'da yüzde 121, İrlanda'da yüzde 115, Portekiz'de yüzde 112, Amerika Birleşik Devletleri'nde yüzde 105, Belçika'da yüzde 94 olacağı tahmin edilmektedir. Türkiye'de ise bu oranın 2011 ve 2012 yıllarında sırasıyla yüzde 39,8 ve yüzde 37 olarak gerçekleşeceği beklenmektedir. Bizim Orta Vadeli Program'ımız vadenin sonunda 2014 yılında kamu borç stokunun millî gelire oranını yüzde 32 olarak öngörmektedir. Gelişmekte olan ülkeler ise kamu borç dinamikleri bakımından tabii ki gelişmiş ülkelere göre çok daha iyi bir görünüm sergilemektedir. Borç stokunun gayrisafi yurt içi hasılaya oranı kriz öncesinde yüzde 34,6 iken 2009 ve 2010 yıllarında sırasıyla yüzde 35,4 ve yüzde 39,3'e çıkmıştır. 2011, 2012 yıllarında ise bu oranın yüzde 36 ve 34,5'e düşmesi beklenmektedir.

Küresel krize rağmen Türkiye'nin kamu borç dinamiklerinde kalıcı bir bozulma yaşanmamıştır çünkü kriz öncesinde AK PARTİ hükümetlerinin uyguladığı doğru politikalar ve gerçekleştirdiği yapısal reformlar sayesinde Türkiye'nin makroekonomik temelleri sağlamlaştırılmış ve dış şoklara karşı dayanıklılığımız artırılmıştır. Bu nedenle büyümede, kamu finansman dengelerinde, borç dinamiklerinde ve istihdamda birçok ülkeden olumlu anlamda ayrılmış durumdayız. Her ne kadar bu yılın ilk yarısında gelişmekte olan ülkelere aşırı ısınma kaygıları ve enflasyon riski gündeme geldiyse de bugün geldiğimiz noktada küresel ekonomide yavaşlama ve emtia fiyatlarındaki nispi yumuşama nedeniyle enflasyonda da aşağı yönlü bir trend öngörülmektedir.

Geçen sene hedeflerimiz doğrultusunda gerçekleşen enflasyonun bu sene Türk lirasındaki değer kaybı, güçlü iç talep ve son dönemdeki vergi artışları nedeniyle geçici olarak yüzde 7,8'e yükseleceğini bekliyoruz ancak 2012 yılı sonu itibarıyla tekrar gerilemesi beklenmektedir ve hedefler doğrultusunda tekrar gerçekleşmesi beklenmektedir.

Sayın Başkan, değerli üyeler; dünyadaki hiçbir sorun çözümsüz değildir ancak dünya ekonomisinin karşı karşıya olduğu problemlerin çözümü için güçlü siyasi irade gerektirmektedir. Bugün dünyadaki temel sorun bu irade eksikliğidir. Örneğin, avro bölgesindeki kamu borç sorununun çözülmesi için teknik olarak yapılması gerekenler konusunda büyük ölçüde bir fikir birliği vardır. Çözüm, sürdürülmesi imkânsız olan bazı ülke borçlarının yeniden yapılandırılması, Avrupa bankacılık sektörünün sermaye yapısının güçlendirilmesi, mali disiplini kalıcı olarak sağlayacak kurumsal altyapının oluşturulmasında yatmaktadır. Avrupa Birliği'nin ekonomik performansı Türkiye açısından büyük önem taşımaktadır. İhracatımızın yaklaşık yarısı, doğrudan küresel yatırımların yaklaşık yüzde 80'i ve turistlerin yaklaşık yüzde 60'ı Avrupa Birliği kaynaklıdır. Dünya ekonomisinin neredeyse dörtte 1 ağırlığında olan Amerika Birleşik Devletleri'nde ise genişletici maliye ve para politikalarının sonucu bütçe açığının gayrisafi yurt içi hasılaya oranı 2009 yılında yüzde 12,8'e çıkmış, 2010 ve 2011 yıllarında sırasıyla yüzde 10,3 ve 9,6 olmuştur. Aynı şekilde, Amerika Birleşik Devletleri'nde kamu borç stokunun gayrisafi yurt içi hasıla içindeki payı 2009, 2010 ve 2011 yıllarında sırasıyla yüzde 85,2; yüzde 94,4 ve yüzde 100'e ulaşmıştır. ABD'nin bütçe ve dış açıklarını makul bir seviyeye düşürmesi ve istihdam yaratan bir büyüme sürecine girmesi dünya ekonomisinin geleceği açısından çok önemlidir ancak ülkedeki mevcut siyasi ortam, henüz güven veren orta vadeli bir mali konsolidasyon programının ortaya konulmasını mümkün kılmamıştır.

Sayın Başkan, değerli üyeler; sonuç olarak, küresel düzeyde artan risklere rağmen, başta Amerika Birleşik Devletleri ve avro ülkeleri olmak üzere, gelişmiş ülkelerde bozulan güven ortamını yeniden sağlayacak tedbirlerin hızla alınması durumunda, 2011 yılında küresel düzeyde yüzde 4 büyüme mümkün olabilecektir. Aksi hâlde, gelişmiş ülkelerde durgunluk yaşanması ve dünya ekonomisinin daha da yavaşlaması ihtimali vardır. Bu nedenle, küresel gelişmeleri çok yakından takip ediyoruz, etmeye devam edeceğiz. Bu çerçevede, makroekonomik istikrarın devamını sağlamak, toplumun

T B M M

Tutanak Müdürlüğü

Tarih :

Grup :

Giriş:

Sayfa : 6

refahını ve istihdamı artırmak amacıyla gerçekçi bir Orta Vadeli Program ortaya koyduk. Dünyada yaşanan tüm olumsuz gelişmelere rağmen, Türkiye, krizlere karşı dayanıklılığını artırarak büyüme trendini istikrarlı bir şekilde sürdürecektir.

Sayın Başkan, değerli üyeler; küresel kriz sonrası dönemde Türkiye ekonomisi, iyileşen kamu finansman dengeleri, istihdam yaratan güçlü büyümesi ile birçok ülkeden pozitif yönde ayrılmıştır. Bu ayrışmada, sağlam bankacılık sektörü ve kredibilitesi yüksek Orta Vadeli Program önemli rol oynamıştır. Türkiye'nin bankacılık sektörü dünyadaki birçok ülke ile karşılaştırılamayacak kadar sağlıklı ve güçlüdür. Türkiye'de kredi hacmi 2010 yılı sonunda yaklaşık 526 milyar lira iken, Ağustos 2011 itibarıyla yaklaşık 646 milyar liraya çıkmıştır; bu, bankalarımızın sağlam yapısı sayesinde olmuştur. Bankacılık sektöründeki kredi artışına rağmen problemlili kredilerin oranı giderek azalmaktadır. Yansıda da göreceğiniz gibi bu oran, 2002 yılında yüzde 17,6 iken, Ağustos 2011 itibarıyla yüzde 2,8'e gerilemiştir.

Türk bankacılık sektörünün sermaye yeterlilik oranı gelişmiş ve gelişmekte olan birçok ülkenin sermaye yeterlilik oranının üzerindedir. Sermaye yeterlilik oranı 2011 yılı Ağustos itibarıyla yüzde 16,6'dır. Bu oran öngörülen yasal sınır olan yüzde 8'in neredeyse 2 katı düzeyindedir.

Türkiye'yi başka ülkelerden ayıran önemli faktörlerden bir tanesi de hane halkının borçluluk düzeyinin nispeten düşük olmasıdır. 2009 yıl sonu itibarıyla Avrupa Birliği üyelerinde hane halkı yükümlülüklerinin gayrisafi yurt içi hasılaya oranı ortalama yüzde 58,6 düzeyindeyken bu oran, ülkemiz için 2009 yılında yüzde 15,4 olarak gerçekleşmiştir. 2010 yılında bu oran yüzde 17,3 düzeyindedir. Ayrıca, hane halkının kur riski yok denecek kadar düşüktür çünkü Hükümetimiz hane halkının döviz cinsinden borçlanmasına sınır getirmiştir. Nitekim Türkiye'de, tüketici kredileri içerisinde döviz ve dövize endeksli kredilerin payı Ağustos 2011 itibarıyla sadece yüzde 1'dir. Diğer taraftan, hane halkı kredilerinin çoğunluğu sabit faizli olduğundan faiz riski de düşüktür. Bu durum, Türkiye'nin küresel krizden hızla çıkışında önemli bir rol oynamıştır.

Sayın Başkan, değerli üyeler; küresel kriz döneminde birçok ülkenin kredi notları düşürülürken Türkiye kredi notu 2 kademe artırılan ender ülkelerden biri olmuştur. Bu dönemde ilk defa Amerika Birleşik Devletleri'nin de kredi notu düşürülmüştür. En son, eylül ayında Türkiye'nin yerel para cinsinden kredi notu Standard&Poor's tarafından artırılarak "BB+"dan "BBB-"ye getirilmiştir; bu da "yatırım yapılabilir" kategorinin en düşük düzeyini ifade etmektedir.

Bazı Avrupa Birliği ülkelerinde iç borçlanma ihalelerinde talep yetersizliğinin yaşandığı, Avrupa Merkez Bankasının müdahalesinin gerektiği ve risk primlerinin yükseldiği bir dönemde iç borçlanma maliyetimiz tarihin en düşük düzeylerine gerilemiştir. Hazinesinin iç borçlanma faizi 2002 yılında yüzde 62,7 iken 2011 Ekim ayı itibarıyla yüzde 8,3'tü. Reel faiz oranları aynı dönemde yüzde 25'ten yaklaşık yüzde 1 seviyesine gerilemiştir. Benzer şekilde, Türkiye'nin avro cinsinden on yıllık uluslararası tahvillerinin faizi 2002 yılı sonunda ortalama yüzde 10,2 iken Ekim 2011 itibarıyla yüzde 5,4'e gerilemiştir.

Sayın Başkan, değerli üyeler; peki her şey güllük gülistanlık mı? Tabii ki değil. Ülkemizde cari işlemler açığı önemli bir yapısal sorun olmaya devam etmektedir. 2010 yılında yüzde 6,5 olan cari işlemler açığının gayrisafi yurt içi hasılaya oranının bu yıl yüzde 9,4'e ulaşacağı tahmin edilmektedir. Cari işlemler dengesindeki bu bozulma kısmen yapısal kısmen konjonktürel sebeplerden kaynaklanmaktadır.

Son iki yıldır ülkemiz ticaret ortaklarına oranla çok hızlı bir büyüme sürecine girmiştir. Özel tüketim ve yatırımlarda âdeta bir patlama yaşanmıştır yani büyüme tamamen yurt içi talep kaynaklı olmuştur. Aynı dönemde en büyük ihracat pazarımız olan Avrupa Birliği ülkelerinde iç talebin zayıf seyretmesi ve geleneksel olarak dış ticaret fazlası verdiğimiz bazı Kuzey Afrika ve Orta Doğu ülkelerinde yaşanan sıkıntılar dış talebi düşürmüştür. Ayrıca, başta enerji olmak üzere global emtia fiyatlarında önemli artışlar yaşanmıştır. Tüm bu gelişmeler cari işlemler açığını olumsuz yönde etkilemiştir.

Yukarıda ifade ettiğimiz konjonktürel faktörlerin yanında cari açığın uzun vadeli politika tedbirleri gerektiren yapısal boyutları da vardır. Bu bağlamda en önemli sorun alanlarından birisi tasarruf oranlarının düşük olmasıdır.

Konuşmamın başında ifade ettiğim gibi, son yıllarda kamu açıklarını önemli ölçüde düşürdük ve dolayısıyla kamu tasarruflarını önemli ölçüde artırdık. Ancak faiz oranlarındaki düşüş ve krediye erişimin kolaylaşması gibi sebeplerle özel kesim tasarruflarında büyük oranda bir azalma görülmüştür. Ayrıca, ülkemizin katma değer zincirinde nispeten daha düşük bir noktada olması, yani ülkemizde uluslararası yoğun rekabetin yaşandığı ve dolayısıyla kâr marjlarının baskı altında olduğu sektörlerin ağırlıkta olması özel sektör tasarruflarını sınırlamaktadır. 2002'de yüzde 18,6 olan ulusal tasarruf oranımız 2010 yılında yüzde 13,9'a, 2011'de ise yüzde 13,3'e gerilemiştir. Bu dönemde toplam tasarruflarda büyük düşüşler yaşanmış, buna mukabil, yatırımlarda ise ciddi artışlar olmuştur. Bütün bu gelişmeler dış kaynak ihtiyacını dolayısıyla cari açığı artırmıştır.

Öte yandan, ülkemiz çok büyük ölçüde enerjide dışa bağımlıdır ve son yıllarda doğal gaz ve petrol fiyatlarında yüksek artışlar yaşanmıştır. 2002 yılında 9,2 milyar dolar olan toplam enerji ithalatımız bu yıl muhtemelen 50 milyar dolara ulaşmış olacaktır çünkü bu dönemde petrol fiyatları -hatırlarsanız- 27-28 dolarlardan 110 dolara kadar çıkmıştır, ortalama rakamlardan bahsediyorum. 2002 yılından bu yana toplam 273 milyar dolar cari açık veren Türkiye'nin, aynı dönemde enerjiye ödediği tutar 270 milyar dolar olmuştur. Son on yıl içinde dünyada doğal gaz ve elektrik talebinin Çin'den sonra en hızlı arttığı ikinci ülke konumundayız. Türkiye'nin önümüzdeki dönemde enerji talep artışının yüksek olacağı tahmin edilmektedir. Yüksek enerji maliyetleri, uluslararası rekabet gücümüzü olumsuz etkileyen en önemli faktörlerden bir tanesidir. Orta ve uzun vadede cari işlemler açığını daha makul seviyelere düşürmek için ülkemizin yurt içi tasarruf oranlarını artırması, enerjide dışa bağımlılığı azaltması, katma değeri yüksek mal ve hizmet üretiminde yoğunlaşması ve beşerî sermayesini güçlendirmesi gerekiyor.

Hükümet olarak cari açığın probleminin yapısal boyutlarını önemsiyoruz ve bu sorunların çözümü için tedbirler aldık, almaya devam ediyoruz. Nitekim Orta Vadeli Program'ımız cari açığa kalıcı çözüm getirecek birçok yapısal düzenlemeyi içermektedir.

T B M M

Tutanak Müdürlüğü

Tarih :

Grup :

Giriş:

Sayfa : 7

İlk olarak, hükümetlerimiz döneminde kamu tasarruflarında artış sağladık. 2002 yılında kamu tasarruflarının gayrisafi yurt içi hasıla içindeki payı eksi yüzde 4,8 iken 2005 yılından itibaren küresel kriz yılı hariç pozitif olarak, yani artıya geçmiştir. Kamu tasarruflarının 2011 yılında da yüzde 2,9'a ulaşacağı tahmin edilmektedir. Kamu tasarruflarındaki artışları sürekli kılabilmek politikalar geliştirdik ve uygulamaya koyduk. Özel kesim tasarruflarını artırmaya yönelik çabalarımız devam ediyor. Bu çerçevede önümüzdeki dönem istihdam ve tasarrufları artırmak için bir işgücü piyasası reformu üzerinde çalışacağız. Finansal piyasalardaki derinliği ve enstrüman çeşitliliğini artırmak için ise İstanbul Finans Merkezi Projesi'ni hızlandıracaktır. Ayrıca bireysel tasarrufları artırmak için yeni teşvik mekanizmaları üzerinde de çalışıyoruz.

İkinci olarak, iktidara geldiğimizden bu yana araştırma ve geliştirme faaliyetlerine önem verdik ve büyük oranda kaynak ayırdık. 2008 yılında ARGE faaliyetlerinin desteklenmesine yönelik çok önemli bir reform uygulamaya koyduk. Bu reform ile ARGE merkezlerinde yapılan harcamaların yüzde 200'ünün gelir ve kurumlar vergisi matrahının tespitinde indirim konusu yapılmasına imkân sağladık. Ayrıca ARGE ve destek personeli için yüzde 90'lara varan gelir vergisi istisnası, damga vergisi istisnası ve beş yıl süreyle işveren sigorta prim desteği sağlanmıştır. Bütün bu çabalarımızın bir sonucu olarak ARGE harcamalarının millî gelire oranı 2002'de binde 5,3 iken bugün bu oran yüzde 1'i aşmıştır. Hedefimiz orta vadede bu oranı yüzde 2'ye 2023 yılında ise yüzde 3'e yükseltmektir. Hedefimiz ülkemizi katma değer zincirinde daha üst sıralara çıkartmak ve böylece dünya piyasalarına katma değeri ve kâr marjı yüksek ürün ve hizmetler sunmaktır.

Bu çabalarımızın bir sonucu olarak dünyanın önde gelen şirketleri merkezlerini Türkiye'ye taşımaya başlamışlardır. Türkiye'de ARGE merkezi açan şirket sayısı 102'ye ulaşmıştır. Bugün itibarıyla bu merkezlerde çalışan ARGE personel sayısı 14 bin civarındadır.

Bu işletmelerin 2008-2010 yılları arasında gerçekleşen ARGE harcama tutarı 4,8 milyar liradır. Önümüzdeki dönemde, ARGE ve yenilik kapasitesinin güçlü olduğu başta otomotiv, makine ve imalat teknolojileri ile bilgi ve iletişim teknolojileri gibi alanlardaki araştırma altyapılarını oluşturmaya ve araştırmacı insan gücünü yetiştirmeye daha fazla önem vereceğiz.

Üçüncü olarak, enerjide dışa bağımlılığımızı azaltmak için yerli ve yenilenebilir enerji kaynaklarını harekete geçirdik. Türkiye'de şu anda 78'i termik, 524'ü hidroelektrik, 115'i ise diğer yenilenebilir enerji kaynaklarına dayalı toplam 717 elektrik üretim santrali inşa ediliyor. Toplam kurulu güç yaklaşık 33 bin megavatı bulan inşa hâlindeki santraller, Türkiye'nin mevcut kurulu gücünün yaklaşık yüzde 63'üne tekabül etmektedir.

Enerji arz güvenliğini sağlamak, yerli ve yenilenebilir enerjiyi teşvik ve desteklemek için Yenilenebilir Enerji Kanununu çıkardık. Türkiye, 2007 yılında 17 megavatlık rüzgâr enerjisi kapasitesiyle ülkemiz 35'inci sıradayken 2010 yılında 1.329 megavat ile 11'inci sıraya yükselmiştir. Önümüzdeki yıllarda bunun hızlı bir şekilde artacağını tahmin ediyoruz. Güneş enerjisi potansiyelimiz çok yüksek olmakla birlikte dünya bu alanda henüz ekonomik üretim seviyesine ulaşamamıştır. Ülkemiz jeotermal kaynaklar bakımından da çok zengin, dünyada 7'nci, Avrupa'da ise 1'inci sıradadır. Bu potansiyeli harekete geçirmek için gerekli adımları attık, atıyoruz. Ayrıca nükleer santraller ile enerji kaynaklarımızı çeşitlendirme çabalarımız devam ediyor. Son olarak yerli biyoyakıt üretiminin teşviki için akaryakıt tarımsal ürün katkı oranını artırdık.

Dördüncü olarak, ülkemizin rekabet gücünü daha da artırmak için altyapı yatırımlarını önceliklendirerek, gelişmiş ülkelerle bu alandaki farkı azalttık. İlk olarak hükümetlerimiz döneminde yolcu ve yük taşımacılığın neredeyse yüzde 90'ından fazlasını sağlayan karayollarına büyük oranda kaynak ayırdık. 2002 yılında 6.101 kilometre olan bölünmüş yol ağımlı yapılan yatırımlar sayesinde Ekim 2011 itibarıyla 3 kattan fazla artırarak 21.227 kilometreye ulaştırdık. 2015 yılında toplam bölünmüş yol uzunluğunu 26 bin kilometreye, 2023'te ise 36.500 kilometreye çıkarmayı hedefliyoruz.

İkinci olarak ulaşım maliyetlerinin daha rekabetçi olduğu ve 1950'li yıllardan itibaren önemli ölçüde ihmal edilen demiryollarına da önemli ölçüde kaynak aktarmaya başladık. Son dokuz yıldır yıllık ortalama 135 kilometre yeni demiryolu inşa ettik. 1950 ile 2002 döneminde yıllık ortalama sadece 18 kilometre yeni demiryolu yapıldığı göz önüne alınırsa hükümetlerimiz döneminde yakalanan başarının önemi daha iyi anlaşılacaktır. Sadece demiryolu inşasıyla yetinmedik aynı zamanda 6.367 kilometrelik demiryolu yenileme çalışmasını da tamamladık.

Yine ülkemiz, hükümetlerimiz döneminde havacılık alanında da çok önemli mesafeler katetti. 2002'den bu yana ülkemizdeki aktif havaalanı sayısını 25'ten 46'ya çıkardık ve havaalanlarının yıllık yolcu kapasitesini 33,8 milyondan 2010 yılı sonu itibarıyla 102,8 milyona yükselttik. Aynı dönemde Türk hava taşımacılığı sektörünün yıllık cirosu 2,2 milyar dolardan 12 milyar dolara ulaşmıştır.

Son olarak tabii ki, uluslararası rekabet gücümüzü artırmak ve bilgi yoğun, teknoloji yoğun ürünlere geçişi sağlamak için beşeri sermayemizin kalitesini yükseltiyoruz.

Hükümetlerimiz döneminde okullaşma oranlarında önemli iyileşmeler kaydettik. 2002-2003 eğitim ve öğretim döneminde okul öncesi için yüzde 11,7; ilköğretim için yüzde 96,5; ortaöğretim için yüzde 80,8 ve yükseköğretim için yüzde 27,1 olan brüt okullaşma oranları; 2010-2011 eğitim döneminde sırasıyla yüzde 29,9; yüzde 107,6; yüzde 93,3 ve yüzde 58,5 seviyelerine ulaşmıştır. Hükümetlerimiz döneminde yapılan derslik sayısı toplam 163.612 olmuştur. Bu dönemde 238.889 kadrolu öğretmen ataması yapılmıştır. Toplam üniversite sayısını 2002 yılında 76 iken 2011 yılı Eylül ayı itibarıyla 165'e çıkartmış bulunuyoruz.

Ülkemizde eğitimin kalitesinin artırılması için başlattığımız FATİH Projesi'yle Millî Eğitim Bakanlığına bağlı ilk ve ortaöğretim okullarındaki derslikleri internet, akıllı tahta ve diğer bilgi teknolojileri ekipmanlarıyla donatıyoruz. Öğretmenlerin hizmet içi eğitimlerini sağlamak üzere uzaktan eğitim merkezleri açıyoruz. Öğrencilere ise tablet bilgisayar vermeye başlıyoruz.

Son olarak, yatırımları artırmak için ve küresel doğrudan yatırımları ülkemize çekmek için yatırım ortamını iyileştirmeye devam ediyoruz. Küresel doğrudan yatırımlar, cari açığın finansmanının kalitesini iyileştirmesi yanında

T B M M

Tutanak Müdürlüğü

Tarih :

Grup :

Giriş:

Sayfa : 8

ihracat kapasitemizi ve verimliliği artırması sebebiyle önemlidir. Ayrıca dış ticaret açığı verdiğimiz ürünlerin ülkemizde üretilmesine yönelik teşvik sistemini gözden geçiriyoruz.

Sayın Başkan, değerli üyeler; geçtiğimiz bir yıl içerisinde yapısal sorunlarımızdan birisi olan işsizlikle mücadelede önemli mesafeler aldık. İşsizlik oranının kriz öncesi seviyesinin altına inmesi sevindiricidir. Krizde yüzde 16,1'e yükselen manşet işsizlik oranı daha önce ifade ettiğim gibi temmuz ayı itibarıyla yüzde 9,1'e düşmüş bulunmaktadır. 2007 sonundan bu yana -daha önce de ifade ettim- ciddi ilave istihdam yarattık 4,2 milyon civarında. Bu rekor düzeyde istihdam artışına rağmen işsizlik oranı hâlâ arzuladığımız seviyelerde değildir. Yüksek istihdam artışlarına rağmen işsizlik oranlarının yüksek bir seviyede kalması, iş gücü piyasamızın yapısal bazı özelliklerinden kaynaklanmaktadır.

İlk olarak şunu ifade etmek istiyorum: Ülkemizde çalışma çağındaki nüfus artışı birçok ülkeye göre oldukça yüksektir. Örneğin, yıllık ortalama 800 bin civarında olan çalışma çağındaki nüfus artışı -yani ülkemiz için yıllık ortalama bu- son bir yılda neredeyse 1,1 milyon civarında artış göstermiştir. Yani bu 1,1 milyon vatandaşımıza biz istihdam bulamazsak işsizlik oranları normalde artıyor. Her ne kadar iş gücüne katılım oranı başka ülkelerle kıyaslandığında düşük olsa da Türkiye'de her yıl 500 bin kişi iş gücüne katılmaktadır.

İkinci olarak, gelişmiş ülkelerle kıyaslandığında ülkemizde tarımda çalışan nüfusun toplam istihdamdaki payı hâlâ yüksektir. Son yıllardaki düşüşe rağmen Türkiye nüfusunun hâlâ dörtte 1'i tarım sektöründe istihdam ediliyor. Oysa tarımda çalışan nüfusun toplam istihdamdaki payı Amerika Birleşik Devletleri'nde yüzde 1,6; G-7 ülkelerinde yüzde 2,3; avro bölgesinde yüzde 3,6 ve OECD ülkelerinde ise ortalama yüzde 5,1'dir. Küresel kriz dönemi hariç, tarım sektöründen sanayi ve hizmetler sektörüne AK Parti hükümetleri döneminde önemli oranda geçişler olmuştur. 2002 yılından bu yana tarım sektöründe istihdam edilenlerin sayısı 7,5 milyondan 6,7 milyona düşmüştür. Bu durum, Türkiye'de işsizlik oranlarını hızlı bir şekilde aşağı çekmeyi zorlaştırmaktadır.

Ülkemizde istihdamı sınırlayan faktörlerden bir tanesi de mesleki eğitimdeki yetersizliklerdir. Yani talep edilen iş gücünün niteliği ile arz edilen iş gücünün niteliği arasında uyumsuzluk söz konusudur. Toplam iş gücünün neredeyse üçte 2'si lise altı eğitime sahiptir. Her ne kadar bu oran 2002'ye göre düşüyse de hâlâ oldukça yüksektir. Bu husus, işsizliği azaltmada uzun vadede eğitimin ve özellikle mesleki eğitimin önemini ortaya koymaktadır.

Son olarak, daha önce de ifade ettiğimiz gibi son yıllarda iş gücüne katılım oranında önemli artışlar görülmüştür. İş gücüne katılım oranı Temmuz 2011'de yüzde 51,2'e yükselmiştir. Bu, 2007 sonuna göre 5 puanlık bir artışa işaret etmektedir. Özellikle kadınların iş gücüne katılım oranında bir artış söz konusudur. 2007 yılında yüzde 23,6 olan kadınlar arasında iş gücüne katılım oranı Temmuz 2011 yılında yüzde 30,3 olmuştur. Bu son derece sevindirici bir gelişmedir. Bu artışta küresel kriz gibi konjonktürel faktörler etkili olmakla birlikte yükselen eğitim seviyesi de belirleyici olmuştur.

Ülkemizin en önemli makroekonomik sorunlarından biri olarak gördüğümüz işsizliği daha da azaltmak için önümüzdeki dönemde çalışmalarımıza hız vereceğiz. Bu kapsamda, Türkiye ekonomisini istihdam odaklı sürdürülebilir büyüme hedefine ulaştırmak üzere, iş gücünün niteliğini, iş gücü piyasası esnekliğini ve iş gücüne katılım oranlarını artıracak politikalara ağırlık vermeye devam edeceğiz. Orta Vadeli Programımız işsizlik sorununun çözümünde bütüncül bir yaklaşımı benimsemiş ve işsizliği azaltmaya yönelik kısa, orta ve uzun vadeli tedbir ve politikalar ortaya koymuştur.

Kısa vadede istihdamı artırmanın en etkin yollarından bir tanesi aktif iş gücü politikalarını harekete geçirmektir. Son üç yıldır aktif iş gücü programlarını ülke çapında uygulamaya koyduk ve her yıl ortalama 1,5 milyar lira kaynak ayırmaya başladık. Bu programlardan yararlanan kişi sayısı 2008 yılında 32 bin kişi iken 2010 yılında 212 bin kişiye yükselmiştir. 2011 yılının Eylül sonu itibarıyla söz konusu programdan yararlananların sayısı 157 bin kişiye ulaşmıştır. Önümüzdeki dönemde, aktif iş gücü programlarıyla bireylerin beceri ve nitelik düzeylerini artıracak eğitimler vermeyi ve böylece bireylerin niteliklerine uygun iş edinmelerini kolaylaştırmayı hedefliyoruz. 2013 yılından itibaren her yıl 400 bin işsizimizin bu programlardan yararlanmasını öngörüyoruz.

Orta vadede istihdamı artırmak için birçok tedbir aldık. İlk olarak 2009 yılında yeni bir yatırım teşvik sistemini uygulamaya koyduk. 2009 yılının ortasında bugüne kadar 7.694 teşvik belgesi verilmiş, bu teşvik belgeleriyle yaklaşık 100 milyar liralık yatırım yapılması ve bu yatırımlarla 232 bin kişilik istihdam sağlanması öngörülmüştür. Ayrıca, hem istihdamı artırmak hem de kayıt dışılıkla mücadele için bu dönemde Hükümetimiz işveren sigorta prim payını yüzde 19,5'tan yüzde 14,5'a indirmiş, yani prim yükünde yüzde 25,6'lık bir iyileşme sağlamıştır.

Diğer taraftan kadın ve gençlerin istihdamına yönelik prim teşvikleri sağladık. Bu çerçevede yürürlüğe koyduğumuz tüm prim indirimi ve teşvikler için ayırdığımız kaynak toplamı, 2008-2012 yılları arasında yaklaşık 20 milyar lirayı aşmış olacaktır. Son olarak, bölgesel kalkınma projelerine -yani burada tabii ki GAP, DAP, KOP ve DOKAP- daha fazla kaynak ayırmak suretiyle ilave istihdam sağlıyoruz. Bu projeler arasında hem bölge hem de ülke ekonomisi açısından büyük önem taşıyan GAP'ın istihdam yaratma potansiyeli oldukça yüksektir. Uluslararası çalışmalara göre sulu tarıma geçişle birlikte hektar başına doğrudan ve dolaylı 2 kişiye ek istihdam yaratılabilmektedir. Önümüzdeki dönemde GAP bölgesinde 1 milyon 68 bin hektarlık bölümüne su ulaştırılması hedeflenmektedir. Basit bir hesapla, bu projeyle 2 milyondan fazla vatandaşımıza istihdam yaratılabilecektir. Kalkınma Bakanlığı verilerine göre 2010 yılında GAP bölgesinde 218 bin vatandaşımıza istihdam sağlanmıştır.

İşsizlik sorununun uzun vadede çözümü için beşeri sermaye stokumuzun kalitesini artırıyoruz. Bu amaçla, iktidara geldiğimiz günden beri eğitimi önceliklendirdik ve bütçeden daha fazla eğitime kaynak ayırdık.

Sayın Başkan, değerli üyeler; şimdi, sizlere 2010 yılı kesin hesabı hakkında bilgi vermek istiyorum.

Kesin Hesap Kanunu Tasarısı görüşülecek olan 2010 yılı bütçesinde, bütçe giderleri 294,4 milyar lira, bütçe gelirleri 254,3 milyar lira ve bütçe açığı ise 40,1 milyar lira düzeyinde gerçekleşmiştir.

2010 yılında faiz giderleri 48,3 milyar lira, faiz dışı fazla ise 8,2 milyar lira olarak gerçekleşmiştir.

T B M M

Tutanak Müdürlüğü

Tarih :

Grup :

Giriş:

Sayfa : 9

2009 yılında yüzde 28,2 olan bütçe giderlerinin gayrisafi yurt içi hasılaya oranı, 2010 yılında yüzde 26,7 olmuş; 2009 yılında yüzde 22,6 olan bütçe gelirlerinin gayrisafi yurt içi hasılaya oranı ise 2010 yılında yüzde 23 olarak gerçekleşmiştir.

2010 yılında bütçe açığının gayrisafi yurt içi hasılaya oranı yüzde 3,6 düzeyinde gerçekleşirken, faiz dışı fazlanın gayrisafi yurt içi hasılaya oranı binde 7 olmuştur.

Sayın Başkan, değerli üyeler; şimdi size özetle 2011 yılı bütçesi yıl sonu gerçekleşme tahminlerimizi açıklamak istiyorum.

2011 yılı sonunda merkezî yönetim bütçe giderlerinin 313,2 milyar lira, merkezî yönetim bütçe gelirlerinin 290,9 milyar lira, bütçe açığının 22,2 milyar lira, faiz dışı fazlanın 20,4 milyar lira olarak gerçekleşeceğini tahmin ediyoruz.

Bu tahminlerimiz doğrultusunda 2011 yılı başlangıç bütçesine oranla; bütçe giderleri sadece binde 2 oranında yani 599 milyon lira sapmıştır. Bu, harcamaları kontrol altında tuttuğumuzu göstermektedir. Bütçe gelirleri ise başlangıç tahminine göre yüzde 4,3 oranında yani 11,9 milyar lira artmış, bu artış, özelleştirme gelirlerindeki zayıf performansa rağmen sağlanmıştır. Dolayısıyla bütçe açığının yaklaşık üçte 1 oranında azalarak 33,5 milyar lira yerine 22,2 milyar lira olmasını öngörüyoruz.

Buna göre, 2011 yılı bütçesinde millî gelire oran olarak yüzde 2,8 olarak öngördüğümüz bütçe açığının yıl sonunda yüzde 1,7 olarak gerçekleşeceğini tahmin ediyoruz.

AK PARTİ öncesindeki dokuz yılda yani 1994-2002 döneminde ortalama bütçe açığı yüzde 7,7 seviyelerinde gerçekleşmiştir. Son dokuz yıllık iktidarımız döneminde ise ortalama bütçe açığını yüzde 3,3 seviyelerine indirmiş olacağız. Bu başarı tesadüf değildir. Bunda tabii ki sağlanan siyasi istikrarın ve güven veren doğru politikaların rolü büyüktür.

2011 yıl sonu tahminimize göre faiz hariç giderlerde başlangıç ödeneklerine göre yüzde 2,1 oranında bir artış olurken vergi gelirlerinde yüzde 7,4 oranında bir artış beklenmektedir. Giderlerdeki artış özellikle altyapı yatırım harcamalarındaki artıştan kaynaklanmaktadır. Gelirlerdeki artış ise güçlü ekonomik büyüme ve yapılandırmaya bağlı vergi gelirlerinde sağlanan olumlu sonuçtan kaynaklanmaktadır. 2011 yılında yapılandırmadan net 5 milyar lira gelir elde etmeyi hedefliyoruz.

2011 yılında yatırımlar için bütçe başlangıç ödeneklerine ilaveten 9,1 milyar lira kaynak ayırdık. Bu kaynağı başta ulaştırma sektörü olmak üzere altyapı yatırımlarına tahsis ettik. Yatırımlara ilave ettiğimiz bu tutar olmasaydı 2011 yılı bütçe açığımız muhtemelen yüzde 1,7 yerine yüzde 1'in altında gerçekleşecekti.

2011 yılında merkezî yönetimde yüzde 1,7 olacağını tahmin ettiğimiz bütçe açığının millî gelire oranından daha tabii ki kapsamlı olan genel devlet yani merkezî yönetim, yerel yönetimler ve sosyal güvenlik kurumlarını da içeren açık ise yüzde 1 civarında gerçekleşecektir. Bu oran ile Avrupa'da yüzde 3'lük Maastricht kriterini sağlayan nadir ülkelerden bir tanesi olacağız.

Sayın Başkan, değerli üyeler; 2012 yılı bütçesi, AK PARTİ iktidarının hazırladığı 10'uncu, 61'inci Hükûmetimizin ise ilk bütçesi olma özelliğini taşımaktadır. Bildiğiniz üzere 2011 yılı bütçesini sürdürülebilir büyümenin devamlılığını sağlayacağımız ve mali dengeleri iyileştireceğimiz bir bütçe olarak hazırlamıştık, sizlere bu şekilde sunmuştuk. İlk dokuz aylık sonuçlar ve yıl sonu gerçekleşme tahminlerimiz bu hedeflerimize ulaşmak bir yana bunların ötesinde bir performans göstereceğimize işaret etmektedir.

2012 yılı bütçesiyle istihdamı artırmayı, yurt içi tasarruf seviyesini yükseltmeyi ve cari açığı azaltmayı ve mali disiplini güçlendirmeyi hedefliyoruz. İlk defa cari açığı azaltmayı Orta Vadeli Program'da altını çizdiğimiz bir hedef olarak yerleştirmiş oluyoruz.

Şimdi 2012 yılı bütçesine baz oluşturan bazı temel makroekonomik büyüklükleri sizlerle paylaşmak istiyorum.

2012 yılı için gayrisafi yurt içi hasıla büyüklüğü 1 trilyon 426 milyar lira, büyüme oranı yüzde 4; deflatör yüzde 7; Tüketici Fiyatları Endeksi yani yıl sonu enflasyon yüzde 5,2; ihracat 148,5 milyar dolar, ithalat 248,7 milyar dolar olarak hedeflenmiştir.

Sayın Başkan, değerli üyeler; 2012 yılı bütçe tasarısının büyüklüklerine geçmeden önce, sizlere bu bütçenin bazı temel özelliklerinden bahsetmek istiyorum. 2012 yılı bütçesiyle tabii ki reel kesimi desteklemeye devam ediyoruz. Bu amaçla esnaf kredi desteği, tarımsal kredi faiz desteği, ihracat desteği, KOBİ destekleri ve teşvik ödemeleri için ayırdığımız kaynağı öngördüğümüz enflasyon oranının neredeyse 2 katına yakın artırarak 2,8 milyar liraya yükseltiyoruz. Ayrıca istihdam maliyetlerini azaltmak amacıyla yürürlüğe koyduğumuz işveren primindeki 5 puanlık indirim uygulamasını sürdürüyoruz. Bu amaçla 2011 ödeneklerini yüzde 15,5 artırarak neredeyse 5,5 milyar liraya yükseltiyoruz.

2012 yılında toplam yatırım ödeneklerini 2011 yılı başlangıç ödeneklerine göre yüzde 24 arttırarak 32,7 milyar liraya çıkartıyoruz. Şunu da ifade etmek istiyorum: Önümüzdeki sene eğer bütçe gelirlerimizde bu son iki yılda olduğu gibi performansımız iyi olursa biz yatırımlara daha fazla kaynak ayırmayı da tabii ki öngörüyoruz ama şu anki bütçe tabii ki bu çerçevede hazırlandı.

2002 yılında 8,5 yıl olan kamu yatırım stokunun ortalama tamamlanma süresini, 2011 yılında sağladığımız ilave ödeneklerin katkısıyla 3,3 yıla kadar düşürmüş bulunuyoruz.

Sayın Başkan, değerli üyeler; bu bütçeyle bölgesel gelişme projelerini de hızlandırıyoruz. 2012 yılı bütçesiyle GAP, DAP, KOP ve DOKAP gibi bölgesel kalkınma projelerine kaynak aktarmaya devam ediyoruz. Bu projelere 6,7 milyar liralık bir kaynak aktaracağız. Bu projeleri 642 sayılı Kanun Hükmünde Kararname'yle kurduğumuz Doğu Anadolu Projesi Bölge Kalkınma İdaresi, Doğu Karadeniz Projesi Bölge Kalkınma İdaresi ve Konya Ovası Projesi Bölge Kalkınma İdaresi Başkanlıklarıyla da güçlendirmiş bulunuyoruz.

T B M M

Tutanak Müdürlüğü

Tarih :

Grup :

Giriş:

Sayfa : 10

Bu dönemde, tabii ki, bilime, teknolojiye ve ARGE'ye daha fazla kaynak ayırmaya devam edeceğiz. 2012 yılı bütçesinde başta TÜBİTAK, ARGE projeleri olmak üzere, üniversite ve sanayi kesimi ARGE projelerini desteklemeye devam ediyoruz. Bu kapsamda 2012 yılında yaklaşık 1,5 milyar liralık ödenek öngördük.

Yerel yönetimlere daha fazla kaynak ayırıyoruz. 2012 yılı bütçesinde mahallî idarelerin gelir paylarındaki artışı yüzde 16,5 olarak öngörüyoruz ve 27,6 milyar lira aktarmış olacağız. Ayrıca kırsal kesimin altyapısını desteklemek için KÖYDES ve SUKAP projelerine toplam 1 milyar 50 milyon lira kaynak ayırdık.

Mahallî idarelerde çalışan ihtiyaç fazlası personeli merkezî idarede istihdam edeceğiz. Bu sayede mahallî idarelerin personel giderleri azaltılarak daha rasyonel çalışması sağlanacaktır. Bunların yanı sıra devredilen Köy Hizmetleri personelinin maaşları için il özel idarelerine transfer yapmaya devam ediyoruz. Nüfusu 10 binin altındaki belediyelerimizi denkleştirme ödeneğiyle ayrıca destekliyoruz. Sokak aydınlatma bedellerini hazineinden ödemeyi sürdürüyoruz. Belediyelerin katı atık tesisi yapımını destekliyoruz. Atık su arıtma tesislerine enerji desteği sağlıyoruz. Bu suretle 2012 yılında mahallî idarelere toplamda 31,5 milyar lira destek sağlamayı öngörüyoruz.

Afetler nedeniyle altyapısı zarar gören belediyelere yardım ettik. Biliyorsunuz, geçtiğimiz yıllarda sık sık gündeme gelen bir konuydu. Özellikle 1999 -2001 yılları arasında meydana gelen afetler dolayısıyla altyapı hasarına uğrayan belediyelerin zararlarının karşılanabilmesi için gerekli kanuni düzenlemeleri yaptık ve bu kapsamda 2011 yılı içerisinde 136,3 milyon liralık kaynağı belediyelere ödemesi için İller Bankasına bu sene aktardık.

Çiftçimize desteği artırıyoruz. Çiftçimizi alan ve ürün bazında desteklemeye devam ediyoruz. Bu kapsamda 2012 yılında 7 milyar 180 milyon liralık destekleme ödemesi yapmayı planlıyoruz. Böylece 2011 yılı bütçesine göre artış oranı yüzde 19,7 olacaktır.

Destekleme ödeneklerine, kredi faiz desteği ve tarımsal ürünlerin alımına ilişkin sübvansiyonlar gibi destekleme ödeneklerini dâhil ettiğimizde tarım kesimine toplamda yüzde 14 artışla 11 milyar lira düzeyinde destek öngörüyoruz. Tarım sigortalarının kapsamını genişleterek çiftçimizin ürün ve üretim araçlarını teminat altına aldık. Tarım sigortaları için öngördüğümüz ödeneği 2012 yılında yüzde 157 oranında artırdık. Akaryakıt ve diğer girdi fiyatlarındaki artıştan dolayı çiftçilerimizin mağdur olmaması için mazot desteği birim fiyatlarını yüzde 9 ile yüzde 25 oranları arasında artırdık. Kimyevi gübre destekleme birim fiyatlarını ise yüzde 9 ile yüzde 16 oranları arasında artırdık. Kırsal alanda gelir düzeyinin yükseltilmesi ve tarımsal altyapının güçlendirilmesi amacıyla uyguladığımız kırsal kalkınma yatırımlarının desteklenmesi ödeneklerini yüzde 40 oranında artırdık. Hayvancılık destekleme ödeneklerini ise 2011 yılı başlangıç ödeneğine göre yüzde 46 oranında artırdık.

Sayın Başkan, değerli üyeler; tabii ki, sosyal yapıyı güçlendirecek kaynakları da ayırmaya devam ediyoruz. Sosyal harcamalar için daha fazla kaynak ayırıp dezavantajlı kesimleri desteklemeyi sürdürüyoruz. Bu kapsamda Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Fonu'na aktarılan kaynağı 2011 yılı başlangıç ödeneğine göre yüzde 39 oranında artırarak yaklaşık 3 milyar liraya çıkartıyoruz. Terörden zarar gören vatandaşlarımızın zararlarını tazmin etmeye devam ederek sosyal barışı ve devlete güveni pekiştiriyoruz.

Özürli vatandaşlarımıza da kaynak aktarmaya devam ediyoruz. Özürli eğitimi için ayrılan kaynağı yüzde 20,4 oranında artırarak 1,2 milyar liraya yükseltiyoruz. 2012 yılında yaklaşık 240 bin özürli vatandaşımızın eğitim masraflarını karşılamayı hedefliyoruz. Özürli evde bakımı için ayrılan kaynağı yüzde 28,7 oranında artırarak 2,9 milyar liraya yükseltiyoruz. 2012 yılında ortalama 385 bin kişinin evde bakım giderlerini karşılamayı hedefliyoruz.

Bütçemizi toplumsal cinsiyete duyarlı hâle getirmeye başladık. Özellikle kız öğrencilerin eğitimlerini tamamlamaları amacıyla, ortaöğretim öğrencilerinin taşınmalı eğitimine ayırdığımız kaynağı yüzde 95,2 oranında artırıyoruz. Bu şekilde kızlarımızın okumasını teşvik ederek Anayasa değişikliğiyle getirilen pozitif ayrımcılığı hayata geçirmeye devam ediyoruz. Kadın istihdamını artırmak amacıyla Mayıs 2008-Mayıs 2009 döneminde yeni işe alınan ve fiilen çalıştırılan on sekiz yaşından büyük kadınlar için sigorta primine ait işveren hissesinin belli oranlarını 5 yıl süreyle İşsizlik Sigortası Fonu'ndan karşılamaya devam ediyoruz. Şartlı nakit transferiyle özellikle kız öğrencilerimizin okula devamını teşvik ediyoruz. Fiziksel ve cinsel istismara ve şiddete uğrayan kadınlarımızın, psikososyal sorunlarının çözülmesi ve şiddetten korunması için faaliyet gösteren kadın sığınma evlerinin sayısını 2011 yılında açtığımız 7 adet sığınma eviyle birlikte 51'e ulaştırdık. 2012 yılında sığınma evlerini daha da yaygınlaştırmak için gerekli kaynağı tahsis ettik. Yine kadın çiftçilerimize yönelik olarak düzenlenen eğitimlere devam edeceğiz.

Kamu çalışanlarını enflasyona ezdirmedik, ezdirmiyoruz. 2012 bütçesiyle aynı ve benzer kadro ve görevlerdeki kamu personeli arasındaki ücret adaletinin sağlanması temel hedefimizdir. Buna yönelik kaynak tahsis edilmiştir. Önümüzdeki dönemde bu yönde bir adım atılacaktır.

İktidara geldiğimiz 2002 yılı sonundan bu yana memurlarımızı, işçilerimizi, emeklilerimizi enflasyona ezdirmedik, hep enflasyonun üzerinde ücret ve maaş artışı yaptık. 2011 yılında memurların aylık ve ücretlerinde ocak ve temmuz aylarında yüzde 4,22 artı yüzde 4 oranında artış yapılmıştır. Ayrıca denge tazminatı ocak ayından itibaren ilave 80 lira artırılmıştır. Devlet memurlarına ödenmekte olan aile yardımı ödeneği ocak ve temmuz aylarında yirmişer lira artırılmış ve sözleşmeli personele de ilk defa aile yardımı ödeneği verilmeye başlanmıştır. Sendikalı personele üç ayda bir 45 TL'lik ödeme yapılmaya başlanmıştır. Söz konusu artışları yani bütün bu artışları dikkate alırsak 2010 yılı sonunda aile yardımı ödeneği dâhil 1.300 lira olan en düşük memur maaşı yüzde 18,3 oranında artarak 1.538 liraya yükselmiştir. Benzer şekilde ortalama memur maaşı ise 1.577 liradan yüzde 14,1 artışla 1.799 liraya çıkartılmıştır. Bu oranlar 2011 yıl sonu enflasyon tahminimizin yaklaşık 2 katıdır. 2002 yıl sonundan 2011 yılı Eylül ayına kadarki dönemde enflasyondaki kümülatif artış yüzde 116 olmuştur. Buna karşılık söz konusu dönemde aynı bazlı -az önce de ifade ettim- en düşük memur maaşı Aralık 2002 yılında 392 lira iken 2011 yılı Ekim ayında 1.538 liraya çıkmış. Buradaki oran yüzde 292'nin üzerindedir.

T B M M

Tutanak Müdürlüğü

Tarih :

Grup :

Giriş:

Sayfa : 11

Yine net asgari ücrete baktığımızda 2002 Aralık ayında 184 lira iken, 2011 Ekim ayında 659 liraya çıkmış, artış yüzde 257,6 oranında olmuştur.

En düşük SSK emekli aylığı yine Aralık 2002 yılında 257 lira iken, 2011 Ekim ayında 814 liraya çıkmış, burada da artış yüzde 216,5 civarında olmuştur.

En düşük BAĞ-KUR esnaf emekli aylığı 2002 Aralık ayında 149 lira iken, 2011 Ekim ayında 660 liraya çıkmış ve artış yüzde 344 olmuştur.

Benzer şekilde en düşük BAĞ-KUR çiftçi emekli aylığı 2002 yılında 66 lira iken, 2011 Ekim ayında 492 liraya çıkmış, artış burada yüzde 647 oranında olmuştur.

En düşük memur emekli aylığı ise 2002 Aralık ayında 377 lira iken, 2011 Ekim ayında 976 liraya çıkmış ve artış yüzde 159,3 olmuştur.

65 yaş aylığı 2002 Aralık ayında 24 liradan 2011 Ekim ayında 110 liraya çıkmış, artış yüzde 347,8 civarında olmuştur.

Muhtar aylığı 2002 Aralık ayında 97 lira iken, 2011 Ekim ayında 384 liraya çıkmış, artış yüzde 294,6 olmuştur. Hatırlarsanız bu dönemdeki kümülatif enflasyon yaklaşık yüzde 116 civarındaydı. Bu maaş tutarları ve artış oranlarıyla çalışan emekli ve dar gelirli vatandaşlarımızın mali durumlarının 2002 yılına göre iyileştiğini, gelirlerinde reel artışlar olduğu açıkça ortaya konulmaktadır.

Önceki yıllarda olduğu gibi 2012 yılında da kamu çalışanlarımızı hiçbir şekilde enflasyona ezdirmeyeceğiz.

Türkiye'nin geleceği için eğitime daha fazla kaynak ayırıyoruz.

2012 yılında üniversite harçlarında hiçbir artış yapmıyoruz.

2012 yılında öğrencilere sağlanan burs desteği ödeneklerini öğrenci artışlarını da dikkate alarak yüzde 20,9 oranında artırıyoruz.

Öğrenim ve harç kredisi desteği ödeneklerini yüzde 17,3 oranında, ilköğretim ve ortaöğretimde taşınmalı eğitime yapılan desteği yüzde 37,1 oranında artırıyoruz.

İlköğretim ve ortaöğretim öğrencilerine ücretsiz ders kitabı desteğine devam ediyoruz.

Fatih Projesini -daha önce açıklamıştım- hayata geçiriyoruz.

2012 yılında Milli Eğitim Bakanlığı bütçe ödeneklerini yüzde 14,8 oranında artırarak 39,2 milyar liraya çıkartıyoruz. Böylece, 2012 yılında da Millî Eğitim Bakanlığı en büyük bütçeye sahip icracı bakanlık olma özelliğini sürdürmektedir. 2002 yılında 11,3 milyar lira olan toplam eğitim bütçesini ise yaklaşık 5 katına çıkararak 2012 yılında 56,3 milyar liraya yükseltiyoruz.

Yine yükseköğrenimi ülke geneline yayıyoruz, fiziki imkân ve beşerî, yani insan kaynaklarını güçlendiriyoruz

Bütçeyle 103 devlet üniversitesine kaynak aktarıyoruz.

Hükümetimiz döneminde kurulan yeni üniversitelerle birlikte, gençlerimize 81 ilde üniversite eğitim imkânını sunuyoruz. Bu suretle kentlerimizin sosyal dönüşümünü hızlandırıyoruz. İnsanımızın istediği yerde üniversite eğitimi alabilmesini mümkün kılıyoruz.

Üniversitelerimizin fiziki kapasitesini ve öğrenci sayısını esas alan, bunlara objektif bir bütçeleme sistemini getirdik. Üniversitelerimizin toplam ödenegini 2012 yılında yüzde 15,6 oranında artırarak 12,7 milyar liraya çıkartıyoruz. Yeni kurulan üniversitelerimizin ödeneklerini ise daha fazla artırarak kurumsal altyapılarını güçlendiriyoruz. Bu kapsamda 41 yeni üniversitenin ödeneklerini 2012 yılında yüzde 27,3 artırarak 2,1 milyar liraya yükseltiyoruz.

Başta yeni kurulan üniversiteler olmak üzere üniversitelerimizin öğretim elemanı ihtiyacını hızlı bir şekilde karşılayabilmek için ilave 9 bin adet atama izni veriyoruz.

Sağlığa ayrılan kaynağı da artırıyoruz.

2012 yılında yeşil kart sağlık hizmetlerini Sağlık Bakanlığından Sosyal Güvenlik Kurumuna devrediyoruz. 2002 yılında iktidara geldiğimizde yeşil kart ödemeleri hariç Sağlık Bakanlığının harcama tutarı 2,4 milyar lira idi. İktidar olduğumuz dokuz sene içinde bu kaynağı yaklaşık 6 katına çıkartarak 2012 yılında 13,8 milyar liraya yükseltiyoruz. 2002 yılında 9,9 milyar lira olan toplam sağlık harcamalarını ise 2012 yılında yaklaşık 4,5 katına artırarak 44,3 milyar liraya yükselceğini öngörüyoruz.

2011 yılında aile hekimliği uygulamasını tüm illeri kapsayacak şekilde genişlettik. 2012 yılında aile hekimliği ödeneklerini 2011 yıl sonu harcama tahminine göre yüzde 10,7 artırarak 3,5 milyar liraya yükseltiyoruz.

2010 yılı sonunda başlatılan hava ambulansı uygulamasına devam ediyoruz. Şu anda 2 uçak, 18 helikopterden oluşan hava ambulans sistemine 2011 yıl sonuna kadar 3 uçak daha ilave edeceğiz. Bunun yanı sıra vatandaşın kar kış demeden sağlık hizmetlerine erişimini sağlamak için 75 tanesi kar paletli olmak üzere 1.355 adet ambulans alıyoruz.

Evde sunulan sağlık hizmetlerini yaygınlaştırıyoruz. Bu kapsamda 2011 yılında 100 bin kişiye ulaştırmayı öngördüğümüz bu hizmeti 2012 yılında 140 bini kişiye ulaştırmayı hedefliyoruz.

Özellikle Doğu Anadolu Bölgesi'nde yaşayan zor kış şartları nedeniyle sağlık hizmetlerine erişimde güçlük çeken gebe kadınlar için "Misafir Anne Projesi"ni uygulamaya koyuyoruz. Bu projeye Doğu Anadolu Bölgesi'ndeki yüksek orandaki bebek ölümlerinin önüne geçmeyi planlıyoruz.

Sayın Başkan, değerli üyeler; sosyal güvenlik sistemine de destek vermeye tabii ki devam ediyoruz.

2012 yılında Sosyal Güvenlik Kurumuna 2011 yıl sonu harcama tahminine göre yüzde 31 artışla 69,1 milyar lira transfer yapmayı öngörüyoruz. Sosyal Güvenlik Kurumuna yapılacak transferlerdeki bu artışta 2012 yılında yeşil kart sağlık hizmetlerinin Sosyal Güvenlik Kurumuna devredilmesi ve yapılacak intibak, yani emekli intibak düzenlemesi etkili olmuştur. 2012 yılında sosyal güvenlik açık finansmanını 2011 yıl sonu harcama tahminine göre yaklaşık yüzde 59 oranında artırarak 25,5 milyar liraya yükseltiyoruz, çünkü yapılandırmanın etkisi 2012 yılında nispeten zayıf olacak.

Türkiye'nin tanıtımına katkı sağlamaya devam ediyoruz.

T B M M

Tutanak Müdürlüğü

Tarih :

Grup :

Giriş:

Sayfa : 12

2023 Türkiye Turizm Stratejisi'nde hedeflendiği üzere, Türkiye'nin pozitif imajının geliştirilerek marka konumunun güçlendirilmesini ve turizm pazarında en çok turist çeken ilk 5 ülke arasında yer almasını sağlamak için ülkemizin yurt dışında tanıtımına büyük önem veriyoruz. Şu an itibarıyla ülkemiz dünyada en fazla turist çeken 7'nci ülke. Bu amaçla, 2012 yılında ayırdığımız kaynağı 2011 yılına göre yaklaşık yüzde 10 oranında artırarak 138,4 milyon TL'ye çıkartıyoruz.

Yeni temsilciliklerle ülkemizin uluslararası arenadaki ağırlığını güçlendiriyoruz.

Dış politikada genişleyen etki alanımızın bir gereği olarak, 2010 ve 2011 yıllarında Asya, Amerika ve Afrika kıtalarında yer alan 16 ülkede yeni temsilcilikler açtık. Ayrıca, 17 farklı ülke ve şehirde de en kısa süre içerisinde yeni temsilcilikler açmayı planlıyoruz. Bu kapsamda, 2012 yılı bütçesinde yaklaşık 23 milyon lira ilave ödenek öngördük.

Sinema sektörünü daha cazip hâle getiriyoruz.

Sinema sektörünün gelişimi ve ülkemizin film çekimi için bir cazibe merkezi hâline gelmesi için, yabancı veya yerli-yabancı ortak film yapımlarına destek oluyoruz. Ayrıca, 2012 yılında ilk defa ulusal ve uluslararası film festivalleri ile film hafta ve günlerini destekleyeceğiz. Böylece, sinema sektörüne yaptığımız destekleri yüzde 51 arttırarak 2012 yılında yaklaşık 21 milyon liraya çıkartıyoruz.

Sayın Başkan, değerli üyeler; vergi denetimini de güçlendiriyoruz.

Vergi denetimini tek çatı altında birleştirerek Vergi Denetim Kurulu Başkanlığını kurduk. Şu an itibarıyla müfettiş yardımcılarını dâhil olmak üzere 4.743 kişilik denetim gücüne sahibiz. 2012 yılında 1.500 yeni vergi müfettiş yardımcısı olarak denetim kapasitemizi artıracamız.

Risk Analiz Merkeziyle birlikte modern vergi denetim teknik ve araçlarını kullanarak vergi kayıp ve kaçacağını azaltmayı ümit ediyoruz.

Sayın Başkan, değerli üyeler; 2011 yılı bütçesinde 9,5 milyar liralık özelleştirme geliri hedeflenmişti, ancak doğal gaz ve elektrik dağıtım şirketlerinin ihalelerine katılan yatırımcı firmaların gerekli finansmanı temin edememelerinden dolayı tahsilat öngörülünün çok altında kalmıştır. Halen onay aşamasında bekleyen ve özelleştirilmesi planlanan kamu varlıklarından 2012 yılında 10,5 milyar liralık özelleştirme geliri hedefliyoruz.

Özetle 2012 yılı Bütçesi;

- İstihdam ve büyümeyi destekleyen,

- Tasarrufları artırmaya ve cari açığı azaltmaya yardımcı olan,

- Ekonomik ve sosyal kalkınmaya odaklanmış,

- Kamu finansman dengelerini daha da iyileştiren ve ülkemizi daha ileriye taşıyacak yatırımlara kaynak ayıran bir

bütçedir.

Sayın Başkan, değerli üyeler; şimdi sizlere 2012 yılı bütçe büyüklüklerini açıklamak istiyorum:

2012 yılı merkezi yönetim bütçesinde;

Bütçe giderleri	350,9 milyar lira,
Faiz hariç giderler	300,6 milyar lira,
Bütçe gelirleri	329,8 milyar lira,
Vergi gelirleri	277,7 milyar lira,
Bütçe açığı	21,1 milyar lira,
Faiz dışı fazla	29,2 milyar lira,

olarak öngörülmüştür.

ERKAN AKÇAY (Manisa) – Sayın Bakan, affedersiniz, özür diliyorum, şimdi bu gelir rakamlarını da verdiniz ama, bugün itibarıyla sigaradan alınan Özel Tüketim Vergisini nispi olarak yüzde 69'den yüzde 65'e indirildi.

MALİYE BAKANI MEHMET ŞİMŞEK (Batman) – İsterseniz onu soru-cevap kısmında şey yapalım...

ERKAN AKÇAY (Manisa) – Şöyle, şu bakımdan çok önemli olduğu için ifade ediyorum. Ayrıca bir soru-cevap...

BAŞKAN – Genel görüşmeye açacağız, şimdi sadece sunuşu dinliyoruz, genel görüşmede bunları kapsamlı olarak tartışabiliriz.

Teşekkür ederim.

Buyurun Sayın Bakan.

MALİYE BAKANI MEHMET ŞİMŞEK (Batman) – Buna göre 2011 yıl sonu gerçekleşme tahminleriyle kıyaslandığında

Bütçe giderleri	yüzde 12,
Faiz hariç giderler	yüzde 11,1,
Bütçe gelirleri	yüzde 13,4,
Vergi gelirleri	yüzde 11,4

oranında artırılmıştır.

2012 yılında bütçe giderleri 2011 yıl sonuna göre yüzde 12 oranında artması öngörüldürken, bütçe gelirlerinin yüzde 13,4 oranında artacağı tahmin edilmektedir. 2012 yılında 2011 yıl sonu gerçekleşme tahminine göre vergi gelirlerinin yüzde 11,4 oranında artmasını öngörüyoruz. 2012 yılı için nominal gayrisafi yurt içi hasıla artış oranının yüzde 11,3 olduğu göz önüne alındığında, vergi gelirlerindeki artış oranının gerçekçi olduğu görülecektir. Bu suretle 2011 yılında milli gelire oran olarak yüzde 1,7 oranında gerçekleşmesi öngörülen bütçe açığının 2012 yılında yüzde 1,5'e düşeceği öngörülmektedir.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; 350 milyar 898 milyon lira olarak belirlenen 2012 yılı bütçe giderlerinin ekonomik sınıflandırmaya göre dağılımı ise şöyle belirlenmiştir:

T B M M

Tutanak Müdürlüğü

Tarih :

Grup :

Giriş:

Sayfa : 13

Personel giderleri	81,7 milyar lira,
Sosyal güvenlik kurumlarına devlet primi giderleri	14,3 milyar lira,
Mal ve hizmet alım giderleri	28,9 milyar lira,
Faiz giderleri	50,3 milyar lira,
Cari transferler	130,2 milyar lira,
Sermaye giderleri	27,9 milyar lira,
Sermaye transferleri	4,2 milyar lira,
Borç verme	8,6 milyar lira,
Yedek ödenekler	4,8 milyar lira.
Şimdi de sizlere 2012 yılı merkezî yönetim bütçe gelirleri hakkında kısaca bilgi vermek istiyorum:	
Bütçe gelirlerini	329,8 milyar lira,
Vergi gelirlerini	277,7 milyar lira,
Vergi dışı gelirleri	52,2 milyar lira
olarak tahmin etmekteyiz.	
Bazı vergi türlerine ait 2012 yılı tahminlerimizi de sizlerle paylaşmak istiyorum:	
Gelir Vergisi	53,8 milyar lira,
Kurumlar Vergisi	27,2 milyar lira,
Dahilde alınan KDV	33,6 milyar lira,
İthalde alınan KDV	53,9 milyar lira,
Özel Tüketim Vergisi	70,6 milyar lira,
Motorlu Taşıtlar Vergisi	6,7 milyar lira,
BSMV	4,5 milyar lira,
Damga Vergisi	7,3 milyar lira,
Harçlar	9,3 milyar lira
olarak öngörülmüştür.	

Sayın Başkan, değerli üyeler; 2012 yılı bütçesinde bundan önceki bütçelerimizde olduğu gibi mali disipline devam ediyoruz.

AK PARTİ iktidarlarının bundan önceki dokuz yıllık bütçe karnesinde olduğu gibi, 2012 yılı bütçesi de mali disiplin anlayışı çerçevesinde hazırlanmıştır. Harcamalarımızı esas itibarıyla sağlam gelir kaynaklarına dayandırıyoruz ve kaynakları ülkemizin uzun dönem refahını artıracak alanlara yönlendiriyoruz.

Bu suretle 2011 yılı sonunda 22,2 milyar lira olarak gerçekleşmesini beklediğimiz bütçe açığının, 2012 yılında yüzde 5,3 oranında azalarak 21,1 milyar lira olmasını öngörüyoruz. Böylece bütçe açığının millî gelire oranını yüzde 1,7'den 2012 yılında yüzde 1,5'e indirmeyi hedefliyoruz.

Bu dönemde faiz yükünü azaltmaya devam ediyoruz.

Bu noktada faiz giderleriyle ilgili çok çarpıcı bir tabloyu sizinle paylaşmak istiyorum. 2002 yılında faiz giderlerimizin gayrisafi yurt içi hasılaya oranı yüzde 14,8 gibi rekor bir düzeye ulaşmıştı. Memnuniyetle ifade etmek isterim ki küresel kriz yılı hariç, 2002'den bu yana bu oranı her sene aşağı çekmeyi başardık. Geçen sene yüzde 4,4'e düşen faiz harcamalarının millî gelir içerisindeki payını bu yıl sonu itibarıyla yüzde 3,3'e indirmeyi öngörüyoruz. Program döneminde, yani 2012-2014 yılları arasında yüzde 3,0 ile 3,5 bandında tutmayı hedefliyoruz. 2011 yılında yüzde 3,3 olarak öngördüğümüz faiz giderlerinin millî gelire oranı, 1987 yılından bu yana en düşük oranı ifade etmektedir. Aynı şekilde 2011 yılında yüzde 13,6 olarak öngördüğümüz faiz giderlerinin bütçe içindeki payı 1985 yılından bu tarafa ulaştığımız en düşük oranı ifade etmektedir.

Başka bir açıdan baktığımızda, 2002 yılında topladığımız her 100 liralık verginin yaklaşık 86 lirası faize gidiyordu. 2011 yılında ise 100 liralık vergi gelirin 17,1 lirası faize gidecektir. Mali Plan dönemi sonunda bu tutarın 16,5 liraya kadar düşmesi öngörülmektedir.

2002 yılında yüzde 14,8 olan faiz giderlerinin millî gelire oranı aynı düzeyde kalsaydı, 2012 yılı bütçesinde faiz giderleri için yaklaşık 210,5 milyar liralık kaynak ayırmak zorunda kalacaktık. Oysaki 2012 bütçesinde iç ve dış borç faiz giderlerine ayırdığımız ödenek 50,3 milyar liradır. Bu milletimizin başarısıdır. Hükümetimiz faizden tasarruf ettiği bu kaynağı eğitime, sağlığa, ARGE faaliyetlerine ve altyapı yatırımlarına harcamaktadır.

Sayın Başkan, değerli üyeler; Hükümetlerimiz döneminde uyguladığımız gelir politikalarında temel amacımız ekonominin rekabet gücünün artırılması, istihdamın ve yatırımların teşvik edilmesi, bölgesel gelişmişlik farklarının azaltılması ve daha etkin bir vergi sisteminin oluşturulmasıdır.

Önümüzdeki dönemde vergi uygulamalarında istikrar ve öngörülebilirliği artırmayı, vergi kanunlarını etkinlik, basitlik ve adalet ilkeleri çerçevesinde gözden geçirmeyi hedefliyoruz.

Bu kapsamda, vergi kanunlarında yer alan istisna, muafiyet ve vergi indirimi hükümlerini ekonomik ve sosyal politikalar çerçevesinde yeniden değerlendirerek vergi mevzuatını sadeleştireceğiz.

Mükelleflerin uyum konusunda zorlandıkları hususları gözden geçirerek gönüllü uyumu arttırmaya çalışacağız.

Gelir Vergisi Kanunu ve Vergi Usul Kanunu başta olmak üzere, temel vergi kanunlarının gözden geçirilmesi çalışmalarını bu sene tamamlayacağız. Ayrıca, vergi mevzuatının Avrupa Birliği müktesebatıyla uyum çalışmalarını sürdüreceğiz.

T B M M

Tutanak Müdürlüğü

Tarih :

Grup :

Giriş:

Sayfa : 14

Kayıt dışılıkla mücadeleyle kurumların ve toplumun tüm kesimlerinin katılımının sağlanmasına yönelik çalışmalara devam edeceğiz. Bu çerçevede, Kayıt Dışı Ekonomiyle Mücadele Stratejisi Eylem Planı'nı yeniledik, yakında kamuoyuyla paylaşacağız.

Çalışanların vergi yüklerini tabii ki azalttık, daha da azaltılması lazım.

Bildiğiniz gibi, 2008 yılından itibaren asgari geçim indirimi müessesini Gelir Vergisi sistemimize kazandırdık. Bu sistemle birlikte medeni durumuna bağlı olarak çalışanların gelirlerinin büyük bir kısmını vergi dışı bıraktık. 2008 öncesinde yüzde 11 olan asgari ücretin gelir vergisi yükünü, 4 çocuklu bir asgari ücretlide yüzde sıfıra indirdik.

Ayrıca, istihdam üzerindeki prim yükünü azalttık ve çalışanlar için sigorta primi işveren payının 5 puanlık kısmını bütçeden karşılamaya başladık.

Sosyal güvenlik ve işsizlik sigortası primleri işçi ve işveren hisseleri dikkate alınarak hesaplanan ortalama ücret üzerindeki vergi ve prim yükünü 2002 yılındaki yaklaşık yüzde 42,5 olan seviyesinden yüzde 35,9'a düşürdük. Böylece, OECD ülkeleri arasında ilk sıradan 9'uncu sıraya geriledik.

Ülkemizde vergi yükünün çok yüksek olduğuna dair yaygın, ama yanlış kanaat bulunmaktadır. OECD ülkelerine göre, toplam vergi yükü sıralamasında Türkiye, yüzde 24,6 oranıyla 33 OECD ülkesi arasında en düşük vergi yüküne sahip 4'üncü ülke konumundadır.

Ülkemizde dolaylı vergilerin vergi gelirleri içindeki payı nispeten yüksektir.

Ülkemizdeki vergi yükü ile OECD ve Avrupa Birliği ülkeleri vergi yüklerinin sağlıklı bir kıyaslamasının yapılabilmesi için, Avrupa Birliği ve OECD ülkelerinde olduğu gibi, sosyal güvenlik primlerini de hesaplamalara dâhil etmemiz lazım.

OECD sınıflandırmasına göre (sosyal güvenlik primleri ve mahallî idare vergi gelirleri dâhil) 2009 yılında toplam vergi gelirleri içerisinde dolaysız vergilerin payı yüzde 54,4; dolaylı vergilerin payı ise yüzde 45,6 olarak gerçekleşmiştir. Bu nispeten yüksek bir rakamdır. Bu rakam ülkemize ait rakamdır.

Dolaylı vergilerin toplam vergi gelirleri içerisindeki payının yüksek olduğuna dair algı, hesaplamalarda sosyal güvenlik primlerinin dikkate alınmamasından da kaynaklanmaktadır. Bu çerçevede, 2009 yılı için sosyal güvenlik primleri, mahallî idare vergi gelirleri ve iadeler hariç tutulduğunda, toplam vergi gelirleri içerisinde dolaysız vergilerin payı yüzde 39,5; dolaylı vergilerin payı ise yüzde 60,5 olarak gerçekleşmiştir. Bu oranı dahi baz aldığımızda 7 OECD ülkesinden daha iyi durumdayız, ama nispeten yüksek bir ülkemiz.

Ülkemizde toplam dolaylı vergilerin gayrisafi yurt içi hasılaya oranı OECD ortalamasının biraz üzerindedir. Örneğin 2010 yılında OECD ortalaması, yani dolaylı vergilerin millî gelire oranı anlamında yüzde 9,4 iken Türkiye'de bu oran yüzde 10,1'dir. Türkiye bu oranla OECD ülkeleri arasında 20'nci sırada yer almaktadır.

Dolaylı vergilerin toplam vergiler içerisindeki payının ülkemizde nispeten daha yüksek olması genel vergi yükünün yüksek olduğu anlamına gelmemektedir. Dolaylı vergilerin payının yüksekliği, mal ve hizmetlerin yüksek oranda vergilendirilmesinden değil, (akaryakıt ürünleri, iletişim, binek otomobiller ve alkollü içecekler hariç), dolaysız vergi yükünün -gelir ve kazançlar üzerindeki, yani vergi yükünü kastediyorum burada- düşüklüğünden kaynaklanmaktadır. Yani Türkiye'de dolaylı vergiler yüksek, oran olarak yüksek görünüyor toplam vergiler içerisindeki payı ama, burada aslında dolaysız vergi gelirlerinin düşük olmasından kaynaklanmaktadır. Nitekim, gelir ve kazançlar üzerinden alınan vergilerde ülkemiz vergi kapasitesinin çok altında bir vergi yüküne sahiptir.

OECD verilerine göre 2010 yılında dolaysız vergilerin (gelir ve kazanç üzerinden alınan) gayrisafi yurt içi hasılaya oranı ülkemizde yüzde 5,9 iken bu oran OECD ülkeleri için ortalama yüzde 12,5'tir. Sosyal güvenlik primlerini de kattığımızda dolaysız vergi yükü Türkiye'de millî gelire oran olarak yüzde 12,2 iken OECD ortalaması yüzde 19,2'dir. Yani hangi rakamı baz alırsak alalım ülkemiz dolaysız vergi yükü sıralamasında OECD ülkeleri arasında düşük vergi yüküne sahip ülkeler arasındadır, yani en sondan 3'üncü veya 4'üncü ülke konumundadır, hangi tanımı kullandığınıza bağlı olarak.

2002 yılında yüzde 65 olan kurum kazançları üzerindeki toplam vergi yükünü 2006 yılında yüzde 34'e indirmişiz. Böylece, ülkemiz OECD ülkeleri arasında ilk sıradan 26'ncı sıraya gerilemiş. Neden yapmışız bunu? Şirketlerimiz rekabetçi olsun, sermaye birikimi artsın, ülkemiz daha fazla istihdam yaratsın diye bunu yapmışız.

Hükümetlerimiz döneminde yatırımların ve istihdamın teşviki, ekonominin rekabet gücünün ve katma değer üretme kapasitesinin artırılmasına yönelik Gelir Vergisinin üst diliminde fon payı dâhil yüzde 49,5'ten yüzde 35'e, alt dilimde ise yüzde 22'den yüzde 15'e indirdik. Yani Gelir Vergisini de bu dönemde indirmişiz. Gelir Vergisi dilimlerinde yaptığımız değişikliklerle, ülkemizi OECD ülkeleri arasında marjinal vergi oranı açısından ilk sıralardan 20'nci sıraya getirdik.

Sayın Başkan, değerli üyeler; küresel kriz döneminde birçok ülke KDV oranlarını artırırken -ki dipnotta bayağı detaylı açıklama var- biz, tekstil, turizm, sağlık ve eğitim sektörlerinde KDV oranlarını yüzde 18'den yüzde 8'e, bazı gıda maddelerinde ise yüzde 8'den yüzde 1'e indirdik. Ayrıca, ihraç malı taşıyan araçlarda kullanılan akaryakıtta KDV ve ÖTV istisnası öngördük.

Hükümetimiz genel KDV oranını yüzde 18'de tutarken, AB-27, yani Avrupa Birliğinin 27 üyesine baktığımızda ise son iki yılda ortalama genel KDV oranının yüzde 19,8'den yüzde 20,7'ye yükselttiklerini görüyoruz.

Sayın Başkan, değerli üyeler; kamuoyundaki algının aksine 2002'den bu yana akaryakıt ürünleri üzerindeki vergi yükünü artırmadık, tam aksine ciddi bir şekilde azalttık. Örneğin 1 litre benzinin satış fiyatı içerisindeki toplam vergi yükü 2002 yılında yüzde 70,2 iken Ekim ortası itibarıyla yüzde 58'e kadar düşmüştür. Aynı dönemde motorinde ise toplam vergi yükü yüzde 59,2'den yüzde 48'e düşmüştür. Ama diyeceksiniz ki benzinde de, mazotta da fiyatlar artmıştır, doğrudur, çünkü petrol fiyatları da neredeyse 4 kat artmıştır. Verginin yanında akaryakıt ürünlerinin fiyatını belirleyen uluslararası petrol fiyatları, döviz kurları, rafineri ve dağıtıcı kâr payları gibi birçok faktör bulunduğunu da ifade etmek istiyorum.

T B M M

Tutanak Müdürlüğü

Tarih :

Grup :

Giriş:

Sayfa : 15

Gelir ve kurumlar vergisi kanunlarında bu dönemde yaptığımız değişikliklerle, işletmelerin ARGE harcamalarının yüzde 100'ünü Gelir ve Kurumlar Vergisi matrahının tespitinde indirim konusu yapmalarına imkân sağladık. Yani bu dönemde özellikle ARGE'yi çok ciddi vergi destekleriyle destekledik. Ben bu detaylara girmek istemiyorum, çünkü bunu cari açığı tartışırken kısmen açıklamıştım.

Sayın Başkan, değerli üyeler; biz yeni bir vergi teşvik sistemiyle yatırımları destekliyoruz.

2009 yılında bölgesel gelişmişlik farklarını azaltmayı, rekabet gücünü artırmayı, teknoloji ve ARGE içeriği yüksek yatırımlara destek olmayı, sektörel kümelenmeyi desteklemeyi ve ölçek ekonomisi kriterlerini öne çıkarmayı amaçlayan yeni bir teşvik sistemini uygulamaya koyduk. Önümüzdeki dönemde de tabii ki bunu sürekli bir şekilde güncelleyeceğiz. Özellikle şu anda Ekonomi Bakanlığımızın diğer bakanlıklarla ortak yaptığı bir çalışma var. Bu çalışmayla, Türkiye'de yüksek dış ticaret açığı verdiğimiz özellikle ara mallarının Türkiye'de üretilmesine yönelik nasıl daha güçlü destekler veririz, bunun üzerinde de çalışmalar yapıyoruz.

Sayın Başkan, değerli üyeler; yine bu dönemde kira sertifikalarının önünü açtık, vergi kanunlarını kısmen sadeleştirdik, sadeleştirmeye devam edeceğiz. Bu dönemde, hatırlarsanız yeni Kurumlar Vergisi Kanunu'nu çıkardık, Gelir Vergisi Kanunu'nun yazımında son aşamaya geldik ve Vergi Usul Kanunu'nu da tabii ki yeniliyoruz.

Yine cumhuriyet tarihinin en kapsamlı mali yapılandırmasını bu dönemde gerçekleştirdik. Bununla sadece gelirlerimizi artırmadık, aynı zamanda mükellef ve vatandaşlarımıza ödeme kolaylığı sağladık, mahkemelerin ve idarelerin iş yükünü azalttık.

Kanundan yararlanmak üzere 5.248.418 adet mükellef başvuruda bulunurken, 6.182.767 adet dosyayı ödeme planına bağladık ve 39,4 Milyar lira vergi alacağını yapılandırdık. Yapılandırılan bu alacaklara karşılık Ekim ayı ortası itibarıyla 11,6 Milyar lira tahsilat yaptık. Böylece yapılandırılan alacakların yaklaşık yüzde 29,5'ini tahsil ettik. Bu aslında büyük bir başarıya tekabül etmektedir, çünkü 1923'ten bu yana yapılan yapılandırmalarda başarı oranı yüzde 23'ler civarındadır.

Şimdi diyeceksiniz ki "Bundan önceki metinde net 5,5 milyar liralık gelir elde ettik dediniz, şimdi de 11,6 milyar liradan bahsediyorsunuz." Buradaki temel fark, değerli arkadaşlar, Maliye Bakanlığımızın diyelim ki bir alacak stoku var. Biz zaten her yıl ortalama icra takibi yoluyla bunların bir kısmını zaten tahsil ediyorduk. Oradaki net rakam bundan dolayı daha düşüktür, burası brüt rakamı ifade etmektedir.

Sayın Başkan, değerli üyeler; bu dönemde kredi kartıyla vergi tahsilatının kapsamını genişlettik, önümüzdeki dönemde daha da genişletmeyi ümit ediyoruz.

Tabii ki Kayıt Dışı Ekonomiyle Mücadele Stratejisi Eylem Planı'nı önemsiyoruz. Bu yazın çalıştık, hemen hemen bütün kesimlerin katkısıyla güncelledik, yakında ümit ediyorum ki kamuoyuyla paylaşılır ve biz hakikaten bu konuya da yine önem veriyoruz.

Yine bu dönemde Vergi İletişim Merkezimizde sunulan hizmetlerin kapsamını genişletiyor ve Kısa Mesaj Bilgilendirme Servisiyle sunulan hizmetleri genişletiyoruz.

Yine vergi bilincinin çocuklarda oluşturulması amacıyla verGİBilir Projesi'ne devam ediyoruz

KDV iadelerinde Risk Analizi Projesi'yle iade işlemlerine hız kapandırıyor, yurt genelinde asgari bir standart sağlıyoruz.

Kayıtlı ekonomiye geçişi hızlandırmak için elektronik fatura (e-fatura) uygulamasını başlattık.

Mükellef Cari Hesap Projesi'nde neredeyse son aşamaya geldik.

Elektronik defter (e-defter) ve elektronik arşiv (e-arşiv) uygulamalarıyla, hem mükellefin hem de idarenin iş yükünü hafifletiyoruz.

Ben, tabii, bu konularda biraz daha detaylı sunumu Maliye Bakanlığının bütçesinde vermeyi düşündüğümünden dolayı, bu kısmı biraz özet olarak geçtim.

Sayın Başkan, değerli üyeler; vatandaşlarımıza kamu hizmeti sunarken ortaya çıkan tüm mali işlemleri mali saydamlık ve hesap verebilirlik kriterleri çerçevesinde kayıt altına alıyoruz. Mali saydamlık ve hesap verebilirliğin tesisi için, bugüne kadar devlet muhasebesi alanında reform sayılabilecek önemli projeleri hayata geçirdik. Bu projeler sayesinde devletin tüm kurumlarında standart bir muhasebe ve raporlama sistemini kurduk ve devletin tüm kurumlarının hesaplarını konsolide edilebilir hâle getirdik.

Uluslararası standartlara uygun tek düzen muhasebe ve raporlama sisteminin hayata geçirilmesi için gerekli olan güçlü bir bilişim altyapısını oluşturduk. Kamu Harcama ve Muhasebe Bilişim Sistemi (KBS), merkezî yönetim kapsamındaki tüm idarelerin muhasebe işlemleri ve raporlanmasını kapsamakta ve Dünya Bankası tarafından iyi uygulama örnekleri arasında gösterilmektedir.

Bugün için AB üyesi birçok ülkede bütçe uygulama sonuçları haftalık veya aylık gecikmelerle izlenebilirken, ben Maliye Bakanı olarak sistem üzerinden merkezî yönetimin hesaplarını anlık olarak görebiliyorum. Dolayısıyla, İnternet hizmetinin olduğu her yerden gerçek zamanlı bütçe uygulama sonuçları ile devletin nakit, alacak ve borç durumunu takip edebiliyorum. Bu durum karar alma sürecinde Hükümetimizin doğru politikalar üretmesine büyük katkı sağlamaktadır.

Sayın Başkan, değerli üyeler; Kamu Harcama ve Muhasebe Bilişim Sistemi üzerinden gerçekleştirdiğimiz muhasebe ve raporlama işlemleri yanında, kamu kaynaklarının etkin, verimli ve ekonomik kullanımına imkân sağlayan diğer örnek uygulamalarımızı da sizlerle özetle paylaşmak istiyorum.

Memur maaşlarını tek bir merkezden elektronik ortamda hesaplıyoruz.

Kamu harcama sürecini tek bir sistemde topluyoruz.

Kamu taşınırılarını elektronik ortamda kayıt altına alıyoruz.

4 binden fazla mahallî idarenin hesaplarını aylık olarak derliyoruz.

T B M M

Tutanak Müdürlüğü

Tarih :

Grup :

Giriş:

Sayfa : 16

Genel yönetim hesaplarını uluslararası standartlarda raporluyoruz.

İhtiyaç fazlası kamu taşınırılarını depolarda artık çürütmüyoruz.

Bakanlığımızca bir kamu kurumunun elindeki ihtiyaç fazlası taşınırılar, bütçeden kaynak kullanılmaksızın ihtiyacı olan diğer kamu kurumlarına bedelsiz verilmesini sağlamak ve izlemek üzere kurduğumuz web tabanlı "İhtiyaç Fazlası Taşınır Uygulaması Platformu"nu geliştiriyoruz. Bu sayede kamuda kaynak tasarrufu yapmayı hedefliyoruz.

Kamuda elektronik ödemeye geçiyoruz. Hazine Müsteşarlığı ve Merkez Bankasıyla birlikte Kamu Elektronik Ödeme Sistemini (KEÖS) geliştirdik. Bu sistem, esasında nakit yönetiminde devrim niteliği taşımaktadır. Sistemle, ödeme ve tahsilat işlemlerinde bankalarla günlük hesaplaşma yapılarak, tüm nakdimizin gün sonunda Merkez Bankasındaki hesaplarımızda toplanması sağlanmaktadır. Bu sayede, muhasebe birimlerinde gereksiz yere nakit kalması ve yersiz borçlanmaya gidilmesi engellenmektedir.

Mali saydamlık ve hesap verebilirliği sağlayan çalışmalarımızı geliştirerek sürdüreceğiz. Bakanlık olarak sahip olduğumuz mali bilgilere ilişkin zengin veri tabanını, ekonomi ve maliye politikalarının oluşturulmasında ve kamuoyunun bilgilendirilmesinde daha etkin olarak kullanmaya devam edeceğiz.

Sayın Başkan, değerli üyeler; 2012 yılı bütçesi, ülkemizi 2023 vizyonuna daha da yaklaştıran bir bütçedir.

2012 yılı merkezî yönetim bütçesinin, ülkemize ve milletimize hayırlı olmasını diliyorum. Yapacağınız yorucu ve yoğun çalışmalar, katkı ve yapıcı eleştirileriniz için Hükûmetim ve şahsım adına sizlere şimdiden teşekkür ediyorum.

Bu vesileyle aziz milletimizin ve sizlerin, yaklaşan Cumhuriyet Bayramı'nı kutluyorum. Başta Gazi Mustafa Kemal Atatürk olmak üzere cumhuriyetimizin kurulması ve yaşatılmasında eşsiz fedakârlıklarıyla milletimizin gönlünde ölümsüzleşen tüm şehit ve gazilerimizi rahmet ve şükranla anıyorum.

Ayrıca, önümüzdeki ay idrak edeceğimiz mübarek Kurban Bayramı'nızı şimdiden kutluyorum.

Bu duygu ve düşüncelerle hepinizi saygıyla sevgiyle selamlıyorum.

BAŞKAN – Sayın Bakana kapsamlı sunuşu için çok teşekkür ediyoruz. Ayrıca, bütçenin hazırlanmasında emeği geçen tüm kamu kurum ve kuruluşlarımıza ve ilgili bürokratlara da teşekkür etmek istiyorum.

Merkezî Yönetim Bütçe ve Kesin Hesap Kanun Tasarılarının geneli üzerindeki görüşmeler 31/10/2011 Pazartesi günü saat 10.00'da başlayacaktır.

Ben tüm üyelerimize, Sayın Bakanımıza ve değerli bürokrat arkadaşlara çok teşekkür ediyor, birleşimi kapatıyorum.

ERKAN AKÇAY (Manisa) – Sayın Başkan... Bir saniye Sayın Başkan...

BAŞKAN – Buyurun.

ERKAN AKÇAY (Manisa) – Sayın Bakan, biraz evvel Bakanlar Kurulu kararıyla sigarada ÖTV'nin oranını yüzde 69'dan yüzde 65'e...

BAŞKAN – Bunu Pazartesi günü tartışacağız.

ERKAN AKÇAY (Manisa) – Efendim, Pazartesi olmaz, şimdi bütçe görüşmeleri var, Sayın Bakandan iki dakika bir açıklama bekliyorum.

BAŞKAN – Her şeyin bir usulü vardır.

ERKAN AKÇAY (Manisa) – Bu çok önemli. Bu bir skandaldır. Firmalar stoka teşvik edilmektedir. Ayrıca, bu zam on dört gün önce yapıldı.

BAŞKAN – Şimdi, değerli üyemiz, lütfen beni dinler misiniz... Lütfen beni dinler misiniz...

ERKAN AKÇAY (Manisa) – Lütfen, Sayın Başkan, siz bizi dinleyin. Sorduğumuz soruda herhangi bir şey de yok.

BAŞKAN – Şimdi değerli üyemiz...

ERKAN AKÇAY (Manisa) – Soru-cevap kısmı dediniz, onu da yapmıyorsunuz.

BAŞKAN – Biz bu gündemi...

ERKAN AKÇAY (Manisa) – Yani kamuoyu Pazartesiye kadar bekleyecek mi?

BAŞKAN – Müsaade eder misiniz... Müsaade eder misiniz...

ERKAN AKÇAY (Manisa) – Siz müsaade edin Sayın Başkan.

BAŞKAN – Biz bu gündemi sizin partinizin ve diğer muhalefet partisinden olan arkadaşlarımızın görüşü doğrultusunda hazırladık ve bugün sadece Maliye Bakanımızın sunuşu var. Pazartesi günü bütçe üzerindeki görüşmeler yapılacaktır. Dolayısıyla, tüm düşüncelerinizi, tüm itirazlarınızı Pazartesi...

ERKAN AKÇAY (Manisa) – Sayın Başkan, Sayın Bakan konuşmasını yaparken ben özür dileyerek sözünü kestim, Sayın Bakan açıklama yapacağını ifade etti. Sayın Bakan açıklayabilir, siz neden bu kadar üşengeçlik yapıyorsunuz?

BAŞKAN – Sayın üyemiz, değerli üyemiz, biz bu kurallara uymak zorundayız. Şimdi, geneli üzerindeki görüşmeler Pazartesi günü yapılacaktır, Pazartesi günü de tüm düşüncelerinizi bu konudaki eleştirilerinizi elbette gündeme getirebilirsiniz.

Yalnız Pazartesi günü saat 11.00'de olacak, bir düzeltme yapıyorum. Geneli üzerindeki görüşmeler pazartesi günü saat 11.00'de başlayacaktır.

Ben hepinize çok teşekkür ediyor ve birleşimi kapatıyorum.

Kapanma Saati: 12.03